

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

394320-
-394326

Mag. St. Dr.

III

W antykwariacie katalogu
Fischbachera w Stuttgarcie
wydanie to wymienił
miejscu ediciones raras
Hes

394320-

-394326 III
Mag. St. Dr.

1780-1786

III

101. w. 2 1609 11056

IUSTI LIPSI
DE VESTA
ET
VESTALIBVS
SYNTAGMA.

Tertia editio, atque ab vltimâ Auctoris manu,
Notis auctior, & Figuris illustrior.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Balthasarem Moretum, & Viduam
Ioannis Moreti, & Io. Meursium.

M. DC. XXI.

*Cum Priuilegiis Cæsareo & duorum Regum,
& Principum Belgarum.*

DE VESTIMENTIS
ET
VESTALIBUS
SYNTAGMA

Notis auctor, & Pignis illustrior.
Ternis editio, atque ab vicinis Auctoris manu.

ANTVERPIÆ
EX OFFICINA PLANTINIANA
Apub Balthazarem Moretum, & Viduam
Iohannis Moreti, & Io. Moretum.
M. DC. XXI.
Cum Privilegio (a sacro C. ducum Regum,
& Principum Belgarum.

ILL^{MO} ET REV^{MO}
MATTHIÆ HOVIO
ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENSI.

XIGVVM aliquid, & pæ-
nè verens, aut certè ve-
recundans, ad te adfero
ILLVSTRISSIME PRAE-
SVL, istud DE VESTA ET
VESTALIBVS: quod ta-
men solus titulus excu-
set, non enim dicam commendet. Res sacro-
rum est: vanorum & veterum, fateor: sed
sacrorum, & quæ nostris etiam piis verisque
sacris faciant illustrandis, aut approbandis.
Illustrandis, quia multa super eâ re in scriptis
olim Doctorum nostrorum: approbandis,
quia cùm illi tantum honorem paucis istis
coactisque à pueritiâ virgunculis detulerint;
quid

quid nos æquum verumque est facere, in de-
uotis Deo puellis, ætate adultâ, voluntate
præuiâ, quæ diuino cultui corpus atque ani-
mum manciparunt? Beata virginitas, quæ cum
Angelis de gloriâ certat: certat? imò superat,
virtute, non felicitate. quia illorum tota à Dei
munere est, istarum ab electione: sine pugna
aut labore, illa; ista, à certamine parata; & quæ
laudem habere, illa admirationem tantum
potest. Iam in veteri Româ, sex aut septem
Vestales, tot præmiis aut præconiis insignes:
istæ quid? ausim asserere, in solâ Belgicâ supra
sex aut septem millia esse, nec satis etiam dixi.
O illustris portio (Cypriani verba agnosce) *gregis*
Christi! ô flos nunc in terrâ religionis, lucida
sidera olim in cælo! quàm vndique vana &
profana illa superamus, veritate, aut frequen-
tiâ? Accipe igitur VESTALES veteres, sed in
illis nostras feliciores cogita; accipe tu PON-
TIFEX meritò, quod Pontificiæ olim & nunc
curæ commissum. Certè tu non solum sacris
nostris in Belgicâ rector & director præsides;
sed huius virginei coetus tua inspectio & ar-
bitratio est. tu ducere, formare, coercere
pon-

pontificium habes; & tot millia quarum precibus salus publica nititur, tuâ auctoritate & tutelâ nituntur. Non te mouebit, quod multa, imò pleraque ista, priscae litteraturæ sint: ne cense, optime Antistes, alienam à Christianis vsibus: imò ornamentum, imò adiuumentum hæc talia, germanæ Pietatis. Vides Græcos Latinosque illos religionis nostræ Duces aut signiferos? plerique omnes hac doctrinâ non insigniti tantum, sed insignes fuere: Tertullianus, Cyprianus, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus: & è Græcis, Clemens, Iustinus, Basilus, Gregorius, & quotquot ex illo aureo æuo est nominare. Cur diffugimus hodie aut damnamus? Neque enim solum voluptatem ex istis aut scientiam probi prudentesque, sed usum quærunt. & vt floribus alij ad odorem aut adspectum tantum, apes ad mellificium, medici etiam ad salutem vtuntur: sic illi amoeniora hæc studia traducunt & aptant ad ferium animorum fructum. Quæ iacent valdè, vt pleraque honesta, in publicâ hac tempestate & bellorum nimbis: sed

tu ac tales (nam & hæc tua cura est) tuemini
atque erigite, & Ecclesiæ dignitatem si sal-
uam vultis, etiam illa. Neque semper profe-
ctò hæ procellæ. & erit tempus, quo

— *redeat Concordia, Virtus,*

Cúmque Fide Pietas altâ cervice uagetur.

Deus citò donet: te autem ILLVSTRIS-
SIME ET REVERENDIS-
SIME PRÆSVL, decus &
columnam huic statui seruet. Louanij, Idi-
bus Iuniis, M. D. C. III.

— *insignes fuit: Terullianus, Cyprianus,*

Ambrosius, Augustinus, Hieronymus: &

Græcis, Clemens, Iulius, Basilus, Gre-

I. LIPSIVS P. P. cliens.

nominate. Cur distinguimus hodie aut dam-

natus: Neque enim solum voluptatem ex-

illis aut scientiam propi prudentiæ, sed

virtutem parant. & ut homines alij ad odo-

rem aut ad speciem tantum, apes ad melli-

ficem, medici etiam ad salutem struant.

Ac illi antiquior hæc studia tradunt &

aptant ad salutem animarum fructum. Quæ

facient valde, ut plerique honeste in publi-

ac temperate & bellorum nimis: sed

AD

AD VLECTOREM.

CAPE breue hoc Syntagmation, quod est de vetustissimis & celeberrimis item sacris. Quadam alij sparsim super iis libarunt: sed libarunt: nos ordine & methodo rem aperuimus, atque adeò plenè dedimus, ut licuit obliuia ista & fugitua. Siquid me quoque fefellit, aut fugit: sit venia. nemo ita industriâ aut ingenio potest, ut omnia colligat, intelligat: nec veto, imò posco, ut manum alius addat. Benignè in me consulet, si quis monebit aut suggeret. à te peto tantum,

Ne mea dona tibi studio disposita fideli,

Intellecta prius quàm sint, contempta relin-
quas.

Nam multi iudicant, priusquam legerint: quid? etiam priusquam inspexerint quidam. contemptores scilicet honestarum artium, & quorum voto iamdiu Doctrina omnis sit funus. Non audi ô Deus, neque solem hunc è munda tolls.

INDEX CAPITVM.

C AP. I. Quid Vesta? aliis Ignem, aliis Terram esse. deque eâ priscæ fabulæ.	pag. 1
II. Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne siue Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo exemplo Romæ.	6
III. Numam templum sacrasse, atque id rotundum: viris noctu inter- dictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgò eius imago.	9
IV. Aliud ab Augusto Vesta templum. item de Regiâ, & Atrio Vestæ.	13
V. Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo æuo? quo numero?	16
VI. Alia in capiendò spectata, seruataque. Sortem, aut Oblationem interuenisse.	18
VII. Disciplina captarum: gradatio & ascensus: tempora ministerij: & Virgo Maxima.	22
VIII. Munera earum, primumque tutela Ignis. Perpetuum hunc fuisse: si desisset, pœna Virginum & flagra: iterumque instauratio.	24
IX. Seruabant & imperij pignus, variâ interpretatione: etsi pleri- que ad Palladium trahant. Quid illud, unde, vbi?	28
X. Sacra etiam assidua faciebant. an & Aquæ curabant? an Draconi? hec inquisita: & aliquid de Deo Fonte.	32
XI. Præmia & priuilegia earum. Ius testandi, Licitor, Carpentum, aliâque data.	36
XII. Item ornamenta aut insignia: vt Vittæ, Purpura in veste, Sti- pendia & Agri, Auctoritas in deprecando.	39
XIII. Contrâ, Pœna cùm peccassent, cum æuo variæ: sed sollennis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifices arbitros fuisse: conuictam, defossam: & quæ huic rei.	43
XIV. Quando Vestales desierint? in Arnobio nodus, nec solutus.	49
XV. Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium.	51

I V S T I L I P S I
D E V E S T A
E T
V E S T A L I B V S
S Y N T A G M A .

C A P V T I I .

*Quid Vesta? aliis Ignem, aliis Terram esse. deque
eâ prisca fabula.*

INTER antiquas religiones, eam
quæ *Vestam* spectat, comperior
vel præcipuam fuisse: Romanis
quidem: & ergo ad prisca æui
scriptorûmque lucem facere, si-
quis illustrat. Suscepi hoc fine:
pergite manus & calame hanc
quoque operam nauare iis, quos
vetus & melior illa doctrina capit; & simul Sacris quo-
que nostris auctoribus, qui hæc tangunt in occasione, fa-
cem aliquam præferre. VESTA igitur, plurium sensu,
Saturni ac Rheæ filia, sorores habuit Cererem & Iuno-
nem, ipsa natu prima: fratres, Plutonem, Neptunum,

A

Iouem.

1. Biblio-
thec.

Iouem. Ita Apollodorus: itémque Aufonius;

Vesta, Ceres, & Juno, secus muliebres, sorores.

Vides primâ locari: at Ouidius in ordine aliquid mutat;

Ex Ope Iurionem memorant Cereremq; creatam

Semine Saturni, tertia Vesta fuit.

Nam Ops eadem, quæ Rhea. Alij tamen dissident, & Vrani siue Cæli vxorem Vestam faciunt: mystica hæc sunt, vt verbo absoluam, variè tradita, sed in re & interpretatione concordant Nam Cæli vxor Terra fuit: ex iis

1. omnia nata: & Vestam ipsam passim Terram interpretantur. Itaque & cum Cerere quidam confundunt, quæ ipsa est Terra: sed distinguenda, quòd hæc terra dumtaxat fertilis & frugifera; illa (Vestam dico) ea vniuersa. Inde & nomen petunt. vt Ouidius:

Stat vi Terra suâ, vi stando Vesta vocatur:

quasi, quòd vi suâ stet & immota libretur. Alij (vt Ser-

In 1. Aen.

uius) quòd variis vestita sit rebus. Ipsa enim (inquit) dicitur esse Terra. Plato huc facit: qui undecim Deos, cho-

In Phæ-
dro.

rargo & presultore Jove, incedere facit, eiusque currum sequi: at, inquit, ὡς ἡ ἐστὶν ἐν τοῖς οἰκῶ μόνη: manet & sistit Vesta in Deorum domo sola. Quâ domo? hoc mun-

Lib. III.

do, quod Arnobius explicet: Terram nonnulli Vestam pronunciant, quòd in mundo stet sola, ceteris eius paribus in mobilitate perpetuâ constitutis. Vbi & ipsa Platonis verba

III. De
Leg.

expressa. Qui Plato, nescio an hac mente iterum: Ἡ δὲ γῆ ἐστὶν ἡ κοινὴ οἰκὸς ἡ ἐγγὺς πᾶσι τοῖς θεοῖς. μὴ εἰς οὐδὲν ἄλλο τῶν ἄλλων καὶ διεσπῆσθαι τοῖς θεοῖς. Terra & Vesta omnibus diis habitacu-

lum sacrum est: nemo igitur secundaria quadam templa iis instituat. Et videatur hîc distinguere à Terrâ, & Ignem facere, vt mox è Plutarchi verbis discas. Nam hæc quoque

crebra

crebra imò passiva opinio, Vestam Ignem esse. Ovidius:

Nec tu aliud Vestam, quàm viam intellege flammam.

Vox Græca adsonat, qui ἑσίδω Focum, siue ἑκαπὼν appel-

lant. Cicero: *Cùmque Vesta quasi focum urbis, ut Græco* III. De
Legib.
II. De
Nat.

nomine est appellata, complexa sit. Iterùmque alibi: Vesta

nomen sumptum est à Græcis. ea enim est, quæ illis ἑσία dici-

tur: visque eius ad aras & focos pertinet. Seruius pariter

ad illa Virgilij: *Cana Fides, & Vesta: Vestam, inquit, Re-* In I. Aen.

ligionem dicit. quia nullum sacrificium sine igne est, ipsa-

que in omnibus inuocatur. Vesta autem dicta ὑπὸ τῇ ἑσίας,

ut digammos sit adiecta: sicut Er, Ver, Enetus, Venetus.

Est igitur ista quasi *Publicus focus*, sicut priuatim in ædi-

bus alij consecrantur: eoque haud absurdè Macrobius, III. Sat.
cap. IV.

Vestam inter Deos Penates, aut certè comitem eorum, re-

censet. Sed quomodo Vesta, Ignis? duplex opinio. Prior

ad ipsam Terram restringit & refert: in quâ Phurnutus.

quòd vis ignea, inquit, quæ in mundo est, hinc nutriatur,

ac per hanc subsistat: aut, quòd fecunda Terra etiam

animalium sit mater, quibus vis ignea vitæ est causa. A

priore illâ causâ Dionysius est. qui Vesta idèò sacrari Lib. II.
Antiq.

Ignem tradit, ὅτι γὰρ τε ἑσία ἡ θεὸς, ἢ τὸν μέσον κατὰ χεῖρα &

κόσμος τόπον, τὰς δὲ ἀΨὲς & μεταστροφὰς ποιεῖται πυρὸς ἀπ' ἐαυτῆς:

quòd cùm Vesta sit Terra, atque ea medium mundi locum,

sortita, accendat è sese superiores illos ignes. Nota sententia

plurium veterum, è Terræ vaporibus aurisque sidera nu-

triri & exardere. Hac ipsâ mente fabula, Vestam nutri-

cem Iouis esse, Marciano Capellæ scriptum. Aliter paul- Lib. I. Par-
lol.

lò Pythagoræi, qui Ignem medium, non Terram facie-

bant (nobilissimum quippe elementum in loco tali esse

debere) atque ipsum Vestam dici, & custodiam Iouis

11. De Ce-
lo, c. XIII.
In Numâ.
appellari. Aristoteles hæc tangit: & plenissimè exsequi-
tur Plutarchus, qui lucem ei donet. Dicitur, inquit, Nu-
ma Vesta adem orbiculari formâ igni perpetuo custodiam,
circumiecisse, non ut adsimilaret Terræ figuram, tamquam
2. ea Vesta esset, sed uniuersi huius Mundi, cuius² medium
Pythagorici Ignem esse arbitrantur: atque id Vestam ap-
pellant, & unitatem. Terram autem neque immobilem
esse, neque in medio circumlacionis sitam; sed in orbe cir-
cum ignem suspensam, neque inter eximias aut primas
mundi partes censendam. Eadem Platonem volunt iam,
senem sensisse de Terrâ, tamquam in alio loco sitâ; me-
diam autem dignissimâque regionem alteri alicui præstan-
tiori conuenire. Summa horum, Terram mediam non
esse, Ignem esse: atque hunc Vestam dici. Sed altera
Phurnuti opinatio, in Terrâ ipsâ mixtum esse Ignem. pro
quâ & Seruius: Vesta enim dicitur esse Terra, quam
Ignem habere non dubium est, ut ex Ætnâ Vulcanôque da-
tur intellegi. Atque hoc quidem satis* παχυλως: cùm &
aliter constet, Terræ passim mixtos genitabiles quosdam
& vitales ignes. Vides opiniones duas: siue Ignem esse
hanc Deam, sed sensu vario; siue Terram ipsam. & pro
hac etiam Euripides:

Καὶ Γαῖα μήτηρ, Ἐστὶν δ' ὁ Θέοι

Βροτῶν καλοδοῦν, ἡμένειν δὲ αἰθέρι:

Et Terra mater, Vesta quæ sapientibus

Agnominaris, ipso in ære & sedes.

Itaque magistri Græci deriuant Ἐστὶν ὡς τὸ Ἐσθλόν, ὃ ἐστὶν
ἰδρύσασθαι ἢ ὡς τὸ Ἐσάναι, ὃ ἐστὶν ἐν ἐνὶ τόπῳ ἰδρύσθαι. Sunt qui
Statam matrem (in Festo) hanc eamdem opinentur: sed
opinentur.

NOTÆ.

1. Vestam ipsam passim Terram.] Et à similitudine, quia Mensa nos alit, itemq; rotunda est, sicut Terra, notat Plutarchus Mensam ipsam quibusdam Vestæ nomine dictam. In Symposiac. VII. c. IV. Εἰ μοι δὲ εἶπεν, ἐδόκει & μίμνεα τῇ γῆς ἢ παρόμοια εἶναι. πρὸς γὰρ τὸ ἔρεσθαι ἡμᾶς & μόνιμός ἐστι, καὶ χαλῶς ὑπὲρ ἐμῶν Ἑσίας καλεῖται: Mihi videtur & Terræ simulacrum Vesta esse. Nam & alit nos, & stabilis præterea manet: eoq; à quibusdam benè Vesta appellatur. Causam deinde & hanc dat prisca moris siue religionis, ne Mensa vacua relinquatur: nam nec Terram sic esse volumus aut optamus.

2. Medium Pythagorici Ignem esse arbitrantur.] Addendus Aristoteles II. De Cælo, cap. XIII. qui eadem diffusè: & utrique illustrando Philolai Pythagorici ipsa verba, in Stobæi Physicis Eclogis. Eorum summa: Duplicem Ignem esse: Supremum illum, qui circumplectitur; Medium, qui naturâ antiquior est, & centri locum tenet. quem vocari dicit τῷ παντός Ἑσίαν, Vestam siue Larem & focum Vniuersi; itemq; Διὸς οἶνον, μητέρα θεῶν, βασιλὸν καὶ συνοχὴν φύσεως, Iouis domum, Deorum matrem, Basim & sustentaculum Naturæ. Circa hunc decem corpora ferri & volui, Cælum, Planetas, Solem, Lunam, Terram, iterumq; Terram oppositam, & deinde hunc Ignem Ἑσίας τὰξιν ἔχοντα, Vestæ aut Foci locum tenentem. Mira sententia, & parum adhuc nobilis. At de Igne Vesta, etiam Numi. ut iste.

Faustinae Pij. Æ.

A 3

C A-

CAPVT VII.

*Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne
sive Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo exem-
plo Roma.*

ISTA igitur Vesta est. nam Augustini traditio, vt fidem
habeat, vix exempla, *Vestam etiam Venerem dici*. Ita
enim ille: *Quis ferat, quòd cum tantum honoris & quasi*
castitatis Igni tribuerint, aliquando Vestam non erube-
scunt etiam Venerem dicere? An quia Ignis est, & tale
Venus? an quia (vt Macrobius scripsit) *Physici terra supe-*
rius hemispherium, cuius partem incolimus, Veneris appella-
tione coluerunt: inferius verò Proserpina? Sed hæc lon-
ginqua, aut aliena: magis illud Apollodori, *vnam è quat-*
tuor Hesperidibus Vestam esse. Nihil ad nostram. quæ
Græcis Latinisq; culta, inter præcipua numina, fuit: at-
que adeò inter duodecim illa prima. Pausanias, de sacri-
ficiis quæ sollemniter in Olympiâ fiunt: *Θύσαι δ' Ἐσίαν μὲν*
πρώτην, δεύτερην δ' τὴν Ὀλυμπίαν Δίῃ. Sacrificant Veste primū,
tum secundo loco Ioui Olympio. Phurnuti nota huc facit:
Vesta, inquit, prima & postrema nata perhibetur, quòd
in hanc (id est Terram) resoluantur quæ ab eâ producuntur;
& ab eâdem constituuntur. Quare & Græci ab illâ sacri-
ficiorum principium sumpserunt, & in illam postremo desti-
nebant. Tradit & Seruius, *Nullum sacrificium sine Igne*
esse, Vestamq; in omnibus inuocari. Ad principium, allu-
dere aliquid Ouidij illud videatur:

— inde precando

Dicimus, ô Vesta quæ loca primatenes.

Et si

Et si ipse ad vestibulum, ubi olim Focus, refert. De postremo autem loco, sic & Cicero: *Vis autem Vesta ad aras* ^{11. De Nat. deor.} *& focos pertinet. itaque in eâ Deâ, quæ est custos rerum intimarum, omnis & precatio & sacrificatio extrema est.* Virgilius servauit: ^{1. Georg.}

Dij patrj indigetes, & Romule, Vestaq; mater.

Velleius: *Jupiter Capitoline, Gradive Mars, perpetuorumq; custos Vesta ignium, vos publicâ voce obtestor.* Et alius alia exempla obseruet. Sed ad Romanam propriè Vestam ut veniamus (id institui:) unde ei exemplum, & quando origo? Exemplum à Troianis, atque vnâ cum Æneâ in Italiam venit. Nam primitus culta in Illo, extulitque Æneas. Virgilius:

Sic ait, & manibus vittas Vestamq; potentem,

Æternumq; adytis effert penetralibus Ignem.

Elatam Lauinij constituit, conditâ à se vrbe, & sede regni. Inde in Albam Longam transtulit Ascanius: & denique ab vrbe eâ matrice coloni Romam. Hoc est, quod Augustinus tetigit: *Sacra illa fatalia (Vestæ) quæ iam* ^{111. De Ciuit. c. xviii.} *tres, in quibus fuerant, presserunt ciuitates.* Tres iam dictas, mali nempe fati, nec diuturnas. Prudentius ambiguè, vel ad Troiam, vel Athenas, refert: ^{11. aduer. Symmach.}

— *in his quoniam Vestalis origo fauilla*

Urbibus, ut memorant, primo de fornite sumpta est:

Sacrauitque focos aut Phryx, aut Graius, alumnos.

Et Athenis quidem Ignem cultum, mox dicam: sed propior tamen certiorque origo à Troianis, & Albâ: imò mansit sacrum Albæ, etiam si Roma iam accepisset. Notandum est. & Iuuenalis ita intellegendus:

Ignem Troianum, & Vestam colit Alba minorem.

Scho-

Scholiaſtes ibi vetus: Romanos Tullo rege mouere ea ſacra, & transferre voluiſſe: ſed magnam lapidationem de celo factam. Et inſi, inquit, ex libris Sibyllinis Pontifices ex Sc. ſacra Albæ renouare inde ibi perſeueranti deo. & Veſtam minorem dixit, ad compoſitionem. Ecce, Tullo rege, notum Albam dirutam, & ciues Romam traductos: tamen ſacra illa Veſtæ ait Scholiaſtes manſiſſe, monitu diuino, & lapidatione territosa mouere. Addit & de libris Sibyllinis: quos refert ſcilicet ad Tulli ætium, non Tarquinij Superbi, vt plures. Sed cum Scholiaſte etiam Varro facit. Additque, perſeueraffe. quod clarius in eo meliusque ſcribas: renouare. Inde ibi perſeuerant. ideo & Veſtam. Sanè perſeuerarunt, etiam Symmachi æuo. atque ille in epiſtolâ quadam: *Inceſtum Primogenie, apud Albam Veſtalis antiſtitis.* iterumque in epiſtolâ ſequenti. Igitur etſi Romam inde traducta, non tamen Albæ ſacra eſſe deſierunt. Sed quando traducta? Plutarchus ambigit: & *Fama eſt*, inquit, *Romulum etiam Ignem ſacrum inſtituiſſe, & Virgines legiſſe, quas Veſtales vocant:* ſed alij tribuunt hoc Numæ. Propertius quidem palàm Romulo, de Tarpeiâ, quam facit ſacerdotem Veſtæ:

Lib. ix.
epiſt. cxx.

In Romulo.

Lib. iv.
Eleg. iv.

*Et ſatis una malæ potuit mors eſſe puellæ,
Quæ voluit flammæ fallere Veſtaſtuas?*

& paſſim, totâ Elegiâ. Sed Dionyſius abit, atque ad eò refellit, aitque: *Romulum dumtaxat focos ſingulis curiis conſtituiſſe, nullum Veſtæ publicum; memorem dedecoris, quod mater in Dea eius ſacerdotio ſubiſſet. Argumentum huic rei certum, quòd Veſtæ ades ſita ſit extra Romanam quadratam, quam Romulus condidit: non futurum,*

rum,

rum, si ille auctor. Nam publicum, inquit, focum solent omnes in præcipuâ urbis parte collocare. Tamen & Cicero in priorem ire videatur: Quod sacrificium tam ve-^{De Ha. rusp. resp.}*tus est, quàm hoc (Vestaliū) quod à regibus aequale huic urbi accepimus. Si æquale, ergo à Romulo. Sed tamen communior fama ad Numam refert. de quo Livius: Virgines Vestæ legit, Albâ oriundum sacerdotium, & genti conditoris (ob Iliam scilicet) haud alienum. Idem Dionysius, Plutarchus, alij.*

N O T Æ.

- I. Inter duodecim illa prima.] *Ennij versus in Apuleio:*
Iuno, Vesta, Minerua, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iouis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

C A P V T III.

Numam templum sacrasse, atque id rotundum: viris noctu interdictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgò eius imago.

ATQUE adeò Templum Vestæ instituit, & quidquid ad certum & sollemnem eius cultum. Id fuit situm inter Capitolium & Palatium, medio ferè spatio: disertè Dionysio scriptum, & extra Romulæam urbem, quæ radicibus Palatij ferè terminabatur. Indicat & Livius: *In Nouâ viâ, ubi nunc sacellum est, suprâ ædem Vestæ.* Nam via hæc Nova ex Palatij parte, iuncta Romano foro: & in Fori parte ipsa ædes. Condidit Numa anno Urbis quadragesimo, id est regni sui secundo. quod Ovidius ita notat:

*Dena quater memorant habuisse Palilia Romam,
Cum flamma custos urbe recepta Dea est.
Regis opus placidi, quo non metuentius ullum
Numinis ingenium terra Sabina tulit.*

Ostendit deinde olim vile, nunc ære & marmore nituisse. Ære, in tecto: sed, ut opinor, aurato.

*Quæ nunc ære nitent, stipulâ tum tecta virebant,
Et paries lento vimine textus erat.*

1. Addit, ¹ rotundam olim & tunc fuisse:

*Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse
Dicitur: & formæ caussa probanda subest.*

Causam addit plusculis versibus, quia Vesta Terram notat, Terra autem rotunda. Quod ipsum in Festo: *Rotundam ædem Vesta Numa rex consecrasset videtur, quòd eamdem esse terram, quâ vita hominum sustineretur, crediderit, eamque in pile formam esse, ut simili templo Dea coleretur.* Seruius amplius, nescio an verè, suggerit, *Ædem hanc potius quàm Templum fuisse, neque inauguratum à Numâ, ne Senatus ibi haberi posset.* Et si tamen nefas non fuit viros intrare, sed penetrare. Dionysius indicat: qui scribit, *de die patuisse OMNIBVS, at PERNOCTARE fas fuisse nemini masculo.* Docet & Neronis factum xv. Annal. (in Tacito) qui super profectione suâ veneraturus Deos, adiit Capitolium, & Vesta quoque templum iniuit. Sed & Piso (apud eundem) peruasit in ædem Vesta. Viri igitur intrabant, sed non pernoctabant, neque ad intima, ut dixi, penetrabant. Ideò Metellus Pontifex, sacra ab igne erepturus, apud Ovidium profatur:

Sacra vir intrabo, non adeunda viro.

nempe illa penetralia, & quò solæ Virgines ibant. In hac autem

autem æde negant simulacrum vllum fuisse. Ovidius:

*Esse diu stultus Vesta simulacra putavi,
Mox didici curuo nulla subesse tholo.*

Simile in Græciâ. Pausanias: Παρελθόντες δὲ εἰς τὸ Ἑστίας, In Corint.
ἄγαλμα μὲν ἔστιν ἔδεν, βωμὸς δὲ, ἃ ἐπ' αὐτῇ θύραι: Progre-
dientibus in Vesta, simulacrum nullum occurrit, Ara tan-
tum, & in eâ Vesta sacrificant. Caussam Fastorum ille
conditor reddit:

*Ignis in extinctus templo calatur in illo,
Effigiem nullam Vesta nec Ignis habent.*

Quæ ut ita sint, tamen Vestæ imago passim in Nummis
aut Statuis expressa; hodieque exstat. Plinius² sedentem 2.
effingi solitam ostendit, à stabilitate: sed Nummi hoc
amplius, & sedentem exprimunt, & alterâ manu facem,
alterâ discum siue pateram libatoriam præferentem:
cum inscriptione, VESTA. P. R. QVIRITIVM. De Face,
ad ignem pertinet: de Disco, ad sacrificia sollenniter &
perpetim oblata. Suidas Tympanum ei tribuit: nescio
an in veteribus spectationibus observatum. Γῆς ἄγαλμα.
inquit. Ἰοναῖκα πλάττει τὴν Ἑστίαν, οἷον εἰ τὴν τύμπανον βα-
σάλιστον, ἐπεὶ δὴ τοὺς ἀνέμους ἡ γῆ ὑφ' ἑαυτῇ συγκλείει: Terra
effigies. mulierem formant Vestam, tamquam Terram,
Tympanum præferentem: quoniam ventos terra intra se
concludit.

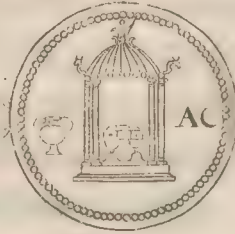
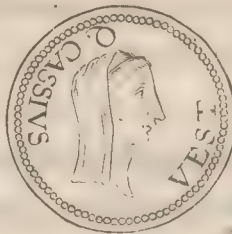
NOTÆ.

1. Rotundam olim & nunc fuisse.] Docent Nummi, ut isti, atque alij plures.

Æ

Argent.

2. Sedentem effingi solitam.] Crebrò. sed etiam stantem: & figuras aliquot è Nummis vide.

Caij Cal. Æ.

Num. Argent.

Æ. Num. incertus.

Vespasiani A.

A. & Argent.
diuersorum Cons.

Num. Argent. incertus

CAP V T I V.

*Aliud ab Augusto Vesta templum. item de Regiâ,
& Atrio Vestræ.*

ATQVE hoc Vestræ igitur templum: éstne aliud? aliud, Falsum, & Verum. Falsum, quod antiquarij hodie adtribuunt, ad Tiberim, iuxta Forum Piscarium, sub Auentino. Ædícula exstat, formâ rotundâ, & extra murum interiorem columellæ xviii. velut porticum formant. Quia rotunda, quia extra pomœrium Romuli, faciunt veterem illam Numæ esse. Falli arbitror. nec assertor huic opinioni, in isto quidem loco, erit: & quis nescit aliorum quoque Deorum templa sæpè eâ formâ fuisse? Quod autem extra Romuli pomœrium: valdè quidem. etiam extra Numæ: sed antè docuimus, hanc veram à nobis descriptam, item extra finitionem illam fuisse. Ergo hæc valeat: altera est vera, & à me eruenda, in Palatio collocanda. Ovidius in extremâ Metamorphosi palàm de eâ:

*Vestræque Casareos inter sacra penates,
Et cum Casareâ tu Phæbe domestice Vestræ.*

Viden' duo numina in Palatio dicata, Vestam & Apollinem? Quod idem poëta clariùs etiam, in Fastis:

Lib. iv.
extremo.

*Aufert Vesta diem. cognati Vesta recepta est
Limine: sic iusti constituere patres.*

Phœbus habet partem, Vestræ pars altera cecidit:

Quod superest illis, tertius ipse tenet.

Diem quartum Kalendarum Maij, inquit, *Vesta aufert.* Quare? sùntne tunc Vestalia? non illa prisca quidem,

quæ incidunt in quintum Idus Iunij, ipso Ouidio attestante, & marmoreis Fastis. Nam in his hodie insculptum eo die legitur, VEST. NF. PR. quod significat, VESTALIA. NEFAS PRÆTORI. Prior autem ille dies iisdem Fastis in Aprili non signatur: quia nouellus, & dedicationis modò index. Nam Augustus, cùm omnino in Palatio habitare vellet, & mos tamen ac cerimonia haberet Pontificem Max. in domo publicâ, iuxta Vestæ, habitare: ipse Vestam potiùs ad se transtulit, & Sc. partem domus suæ publicauit, atque alteram illi consecrauit. Ouidius notat, Patres ita censuisse: qui scilicet proni tunc valdè in Principum desideria siue affectus. Et poëta quidem clarissimè: sed & in aliis scriptoribus sunt quæ eò ducant:

Lib. LIV. Dio scribit: Επειδή τε ὁ Λεπίδης μετῴκισεν ἀρχιερέως ἀπεδείχθη, ἔτι οἰκίδιον ἀ δημοσίῳ ἔλαβεν, ἀλλὰ μέρῳ πρὸς ἑαυτοῦ, ὅτι τὸν ἀρχιερέα ἐν κοινῇ πάντας οἰκεῖν ἔχον, ἐδημοσίωσε: *Postquam Lepido mortuo Pontifex Max. designatus est (Augustus) nullam domum publicam accepit, sed partem suæ, quoniam omnino Pontificem in publico habitare oportebat, publicauit.* Imò non partem tantùm, sed mox totam.

Lib. LV. Ita enim idem scriptor: Οἱ δὲ Αὐγύστης τὴν οἰκίδιον οἰκοδομήσας, ἐδημοσίωσεν ἅσδον, εἴτε διὰ τὴν σωτέλειον τὴν παρὰ τὸν δῆμον οἱ χρημύλῳ, εἴτε ὅτι ἀρχιερέως ὡς, ἢ ἐν ταῖς ἰδίῃς ἀμα ἐταῖς κοινῇ οἰκοῖν: *Augustus domum cùm exadificasset, totam publicauit: siue quia collato ære à populo struxerat, siue quia Pontifex Max. cùm esset, ut in propriis simul & publicis adibus habitaret.* Secunda causâ verissima est. Suetonius, de Iulio Cæsare: *Habituauit primò in Suburrâ, post autem Pontificatum max. in Sacrà viâ, domo publicâ.* Agno scísne *Domum publicam* in Pontifice? & quidem

Sacrâ

Sacrâ viâ, non procul à Vestâ? Etsi Regis Sacrificuli domus fuisse etiam videtur propior, quam ipsam Vestalibus Augustus dono dedit. Ita enim Dio ibidem narrat, & subdit: Τὴν μὲν τοῖς βασιλέως τῶν ἱερῶν (ita hæc legenda) Lib. LIV.
ταῖς ἀειπαρθένοις ἔδωκεν, ἐπεὶ ὁμοῖοι καὶ ταῖς οἰκήσεσιν αὐτῶν ἦν.
*Et tamen illam domum, quæ Regis sacrorum erat, Virgini-
bus Vesta dono dedit; quoniam ædibus earum CONTIGVA
hærebat. De quâ domo Regis, in Festo aliquid legas, Viâ
Sacrâ, & inibi fuisse. An quia ipsam Regiam, exemplo
Numæ, incoluit: an quia in vicino? De Regiâ quidem,
Ovidius:*

Hic locus est Vesta, qui Pallada servat, & ignem:

Hic fuit antiqui regia PARVA Numæ.

Meminit Cicero: *Nuper quidem ad Regiam me panem* Pro Mil.
confecit. Horatius: Lib. I.
Odar.

Vidimus flauum Tiberim, retortis

Littore Etrusco violenter undis,

Fre deiectum monumenta Regis.

Templâque Vesta.

Ibi Scholiastes: *Regiam dicit Numæ Pompilij, qui ad
Vestæ suam habuit Regiam.* P. Victor, in descriptione
Vrbis: *Regia Numæ, & Templum Vesta.* Ibidem &
Atrium Vesta; quod Regiæ huic adiunctum. etsi Ovi-
dus confundere videatur:

Hic locus exiguis, qui sustinet atria Vesta,

Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Nempe & ille locus pars Regiæ erat: non ipsa illa tota.
Hoc Atrium Virginum habitationi seruiebat, vt Regia
propriè dicta Pontificum. Agellius: *Virgo Vestalis si-* Lib. I.
mul est capta, & in atrium Vesta deducta: sicut nupta in C. XII.
domum.

domum. Plinius: *Virgines cum vi morbi Atrio Vesta coguntur excedere, matronarum cura custodiæq; mandantur.* Obserua igitur illuc egisse: sed vi morbi exisse, quia locus scilicet parum laxus, nec ægrorum curæ. Et si maior tamen, iam ab Augusto, Regiâ etiam, ut dixi, iis concessâ: sed neque sic amplius.

CAPUT V.

*Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo auro?
quo numero?*

SATIS de ipsâ Deâ, & templo: de ministerio alioque eius cultu videamus. Ministræ Vestales fuere, atque eæ Virgines. In Ouidio duplex causâ. Prior, quod Iuno & Ceres, sorores Vestæ,

Vtraque nupserunt: ambæ peperisse feruntur:

Restitit impatiens de tribus una viri.

nempe hæc Vesta. Ergo,

Quid mirum, virgo si virgine lata ministrâ,

Admittit castas in sua sacra manus?

Altera causâ, quod Vesta Ignis, qui nihil gignit,

Nataq; de flammâ corpora nulla vides.

Jure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,

Nec capit: & comites virginitatis amat.

Cicero & duas alias dedit: *Vestæ colendæ*, inquit, *virgines præsent, ut aduigiletur facilius ad custodiam ignis: & sentiant mulieres, in naturâ feminarum omnem castitatem peti.* Aduigilent facilius. quare? quia liberæ à viro, prole, aliis curis. Castitatem peti. quomodo? cum virgines placere Diis vident, ipsæ, pro parte suâ quæque, sint

sint castæ. Alij libri, *pati* habent, non *peti*. Tum mallet, *mulieres, naturam*. Poteſt & ab exemplo eſſe. nam Plutarchus ſcribit, *in Graciâ quoque, ut Athenis & Delphis, & ſicubi ſervatur æternus ignis, præſſe ſi non Virgines, tamen Viduas & à viro caſtas*. Eius ergo Romæ obtinuit, ut parvæ & tenerâ ætate caperentur, certæ pudicitia, & vitij expertes. Labeo Antiſtius ſcripſit, *minorem quàm annos ſex, maiorem quàm annos decem natam, capi fas non eſſe*. Prudentius aſpicit:

xx. contra
Sym.

*Ac primum parvæ teneris capiuntur in annis,
Antè voluntatis propriæ quam libera ſecta
Juſta maritandi condemnet vincula ſexus.*

Et Auguſtus, apud Suetonium: *Cùm in demortuæ Ve-* Cap. xxxi.
ſtalis locum aliam capi oporteret, ambiréntque multi ne filias in ſortem darent; adiuravit, ſi cuiusquam neptium ſuarum atas competeret, oblaturum ſe fuiſſe eam. De ætate, palàm vides: & hoc quoque, ægrè parentes in hanc velut cuſtodiam, & adactam virginitatem, ſuas dediffe. Eſſi multæ tamen non erant, nec crebræ iſtæ lectiones. Nam Numa in vniverſum quattuor eas inſtituit, cepitque: *Geganiam, Veraniam, Canulciam, Tarpeiam*: uti nomina hæc à Plutarcho produntur. Duas deinde alias Seruius Tullius addidit, ut Plutarchus; ſive ante eum potiùs Tarquinius Priſcus, ut Dionyſius adſerit. & addit, *ad ſuam ætatem eum numerum ſic manſiſſe*. Quò fortaſſe Valerius reſpexit, cùm de hoc Tarquinio: *Dilatauit imperij fines, cultum deorum novis ſacerdotiis auxit*. Neque enim legere memini, de aliis ab eo ſacerdotibus inſtitutis. Ceterùm de numero iſto, etiam Feſtus: *Sex Veſtæ ſacerdotes conſtituti ſunt, ut populus pro ſuâ quiſque*
C parte

Epist. II.
contra
Sym.

parte haberet ministram sacrorum : quia ciuitas Romana in sex est distributa partes, in primos secundosque Titientes, Ramnes, Luceres. Vnus Ambrosius aliter, qui septem eas facit. Quot tamen illis Virgines premia promissa fecerunt? (puto, ferunt, legendum) vix septem Vestales capiuntur puellæ. An tamen ¹ non sex potius ibi rescribendū?

2. ² an Augustum, qui pleraque sacerdotia numero, etiam Vestale hoc censemus auxisse? Aliud quod suspicer non habeo. nam quod quidam prætendunt aut excusant, Vestalem maximam extra senarium illum numerum fuisse, ab Ambrosio autem includi : quis dicit? aut quæ ratio est? Quin vel maximè ea Vestalis, & in ministerio sacrorum solâ ætate antecedens.

N O T Æ.

1. Non sex potius ibi rescribendum.] Dubito, nec temerè fecerim. nam & Ambrosius voculam vix addidit, quasi negantem, certè minuentem. Sunt etiam Nummi Faustinae Augustæ, quæ Uxor M. Antonino Philosopho fuit : in quibus sex sacrificantes Virgines ad aram, & una paruula septima. quam suspicantur discipulam esse, & nondum legitimam sacerdotem : ideoque scitè & cautè Ambrosium dixisse, Vix septem. At ecce sunt, qui Puerum hunc faciunt, & sacrorum camillum : & sanè difficile, certò ex Nummis arbitrari. Etiam C. Antonius Hopperus, magni illius Præsidis filius, antiquitatum harum peritus, addubitabat an Vestales essent, ob templi formam : quæ non rotunda, sed angularis conspicitur. aliter, quàm in reliquis de Vestâ Nummis. Sed & alij exstant Lucillæ inscripti, sub id aui, ubi sex tantum Virgines comparent, nullâ illâ minore adstante. Itaque iterum ad incertum redigimur : sed Nummi sunt isti. Vide.

2. An

Faustina. Æ.

Lucilla. Æ.

2. An Augustum.] Neque id sedere omnino potest, cum Plutarchus, post sex enumeratas, addat: Καὶ διατηροῦται μέχρι χρόνων τούτων τὸ πᾶν: & seruasse, usque ad sua tempora, eum numerum. Si ad sua, id est Traiani, quomodo Augustus auxerit?

CAPVT VI.

Alia in capiendō spectata, seruataque. Sortem, aut Oblationem, interuenisse.

QVOT captae fuerint, vidimus: nunc & Modum capiendi collustremus. Hoc enim verbo sollenniter utebantur: causamque dat Agellius: *Capi virgo propterea dici videtur, quia Pontificis maximi manu prehensa, ab eo parente, in cuius potestate est, veluti bello capta abducitur.* Cepit primas ipse Numa: & ut Dionysius ait, *ius deinceps capiendi voluit apud Reges esse.* At pulsus Regibus, Pontifex maximus in locum venit: sed non libera prorsus electione, legibusque suis adstricta. E quibus *Papia fuit (in Agellio) quā cauetur, uti Pontificis maximi arbitratu, virgines è populo viginti legantur: sortitiōque in concione ex eo numero fiat: & cuius virginis ducta erit, ut eam Pontifex max. capiat, eaque Vesta fiat.* Ait primum, *Pontificis arbitratu legi.* quo sensu? nempe

Lib. I.
cap. XII.

vt ius probandi reiiciendi que ipse habeat, & sitne idonea diiudicandi. Nam non Ætatem solùm, sed Genus, Corpus, quæque adhærent, inspicere solent, & vt omnia apta honestaque ministerio essent. In Genere quidem, ne, cuius parentes, alter ambòve seruitutem seruissent: aut in negotiis sordidis diuersantur. Item excusari, cuius pater Flamen, Augur, Quindecimuir, aut Septemuir, aut Salus est: & talia minuta, quæ in Agellio legas. In Corpore, ne linguâ debili, sensusve aurium diminuta, aliave quâ corporis labe insignita sit. Quæ adhærent: vt patrima sit & matrima, vt ne emancipata sit: & talia, dicto loco videnda. Sequebatur in lege, Virgines viginti. Magno satis numero, ad vnam dumtaxat capiendam: sed caussa est, vt fors leuior accidat, sparsa sic per plures. Addit, *E populo*. Toto, inquam, populo, non è patriciis tantùm, sed & plebeiis. Imò verò Augusti æuo, præter legem morèque veterem, etiam ex libertinis captæ. Dio Cassius: Επειδή τε ὁ ῥα δὴ ὡς οἱ πάλιν ἐν ἡμεῖς τὰς θυγατέρας ἐς τὴν ἑστίας ἱερὰ τεῖον ἐπέδιδον, ἐνομοθετήθη δὲ ὅτι ἀπελευθέρων γε θυμηνας ἱερᾶσαι: Quoniam haud promptè ij qui planè nobiles erant, filias suas ad Vestale sacerdotium darent, Lege statutum est etiam è libertinis natas posse capi. Sequitur, *Sortitionem in concione fieri*. In concione, comitiis, puto, Curiatibus: vt coram testibus res fieret, & dignitas sacerdotio ad cresceret dignitate actionis. Sortitio autem adhibita, vt quasi diuinitus legi excerpti que è pluribus talis videretur. Facit huc Suetonij illud suprâ, *Ambirentque multi ne filias in sortem darent*. Tangit & Sortem Dio, post superiora illa verba, additque; *cum sortitio facta esset, Libertinam nullam tunc ductam*. Nec tamen semper ad Sortem

Lib. LV.

Sortem ventum: Oblatio locum habebat, & talis (si apta) præferebatur. In Agellio: *Siquis honesto loco natus adeat Pontificem maximum, atque OFFERAT ad sacerdotium filiam suam, gratia Papia legis per Senatum fit.* Omittitur scilicet, S. C. interueniente, sortitio. Vox Augusti huc spectabat, *Si neptium suarum competeret etas, OBLATVRVM se fuisse eam.* Taciti item narratio: *Retulit Cæsar (tamquam Pont. maximus) capiendam Virginem in locum Occia: egitq; grates Fonteio Agrippæ, & Domitio Pollioni, quod OFFERENDO filias, de officio in rempublicam certarent.* Addit deinde in ipsâ oblatione electionem & arbitrium: & *prælatam Pollionis filiam, non ob aliud, quàm quod mater eius in eodem coniugio maneret: id est, vniuiua esset. quæ ipsa species aliqua castitatis.* Habet deinde lex, *Eam Pontifex max. capiat.* Atque ipsa verba sollennia, ex libro primo Fabij Pictoris, recenset illustris Noctium scriptor: SACERDOTEM. VESTALEM. QVÆ. SACRA. FACIAT. QVÆ. IOVS. SIET. SACERDOTEM. VESTALEM. FACERE. PRO. POPLIO. ROMANO. QVIRITIBVS. VTI. Q. QVÆ. OPTVMA. LEGE. FOVIT. ITA. TE. AMATA. CAPIO. Adiicit Agellius: *AMATA inter capiendum à Pontifice max. appellatur, quoniam quæ prima capta est, hoc fuisse nomine traditum est.* Sed ubi prima capta? Si Romæ, & à Numâ: Plutarchus redarguit, qui quattuor nominat, nec ullam inter eas *Amatam.* Sin Albæ, aut Lauinij, hoc nescio, & in medio relinquo.

CAP V T VII.

Disciplina captarum : gradatio & adscensus : tempora ministerij : & Virgo Maxima.

SED iam igitur captæ, & sic puellæ ac teneræ : quid deinde? Disciplina sequitur, & quomodo ad ministeria sua factæ. Deducebantur in Atrium Vestæ, atque ibi à senioribus ad ritus & cerimonias omnes (plurculæ erant) instructæ. Nam in tres velut classes, etsi parvus hic numerus, diuidebantur: Discantium, Exercentium, Docentiumque. Seneca, De Vitâ Beatâ: *Virginum Vestalium more, quæ annis inter officia diuisis, discunt facere sacra, & cum didicerint, docent.* Dionysius etiam distinctiùs: *Tempus tricennale manere eas oportet, castas & à nuptiis vacuas, sacra ex more facientes. quo tempore decem annos discere debent, decem sacris operari, decem docere.* Pulchra diuisio: & eadem alibi in Plutarcho. Itaque non nisi xxx. annos obligabantur, & post id tempus licitum nubere, haud pessimâ adhuc ætate. Nam pone ab anno vii. (id licebat) ingressam: ergo anno xxxv. i. fas virum quærere, & ætate etiam frui. Ambrosius hoc irridet: *Qualis est ista non morum pudicitia, sed annorum? quæ non perpetuitate, sed ætate præscribitur?* Ergo & interdum nubebant. vt illa in Prudentio:

*An seni
ger. sit
Resp.*

Nubit anus veterana, sacro perfuncta labore.

etsi antiquitus obseruatum, infaustas ferè & parum lætabiles eas nuptias fuisse. Sed, vt dixi, non nisi triginta annis obligabantur: antè autem nefas excedere. Ideo Symmachus, vt Pontifex, Vestalem quamdam increpat: *Diceris*

*Lib. ix.
epist. ciii.*

ante

ante annos legibus definitos Vestali secreto velle decedere; nondum credo rumori, sed assertionem tuæ vocis exspecto. Hoc illam tunc sub Christianis Principibus ausam opinandum est, nostræ religionis zelo siue velo: sed olim silendum manendumque, aut in mundo pœna erat. An eadem autem annorum terminatio Albæ, vnde oriundum hoc sacerdotium? Dionysius abnuat, si verba eius germana, de Iliâ: Πενταετὺς δὲ ὄντα ἐλάττω χρόνον ἔδδ' αἰνὰς Lib. i. διαμῆναι γάμων: *Quinquennio autem, nec minus, oportebat à nuptiis castas manere.* Itane quinquennio tantum? vanitas: imò πεντηκονταετὺς, *quinquaginta annos*, in Dionysio legendum, vt lex Albana paullo durior Romanâ etiam fuerit. quod Liuius subindicat, qui tradit de hac ipsâ Iliâ, *perpetuâ virginitate spem partus ei ademptam:* & item Zonaras, qui, παρθένον διὰ βίης, *virginem perpetuam* dicit. Consideretur. ego obseruo, plerasque ad vltimam ætatem in sacerdotio perseuerasse: & exemplum in Tacito, de Occiâ: quam scribit, *septem & quinquaginta per annos, summâ sanctimoniâ, sacris Vestalibus præsedisse.* Ergo xx. circiter annos mansit, vltra suum tempus. Quod *Præsedisse* ait, non traho ad dignitatem, & quasi *Maxima* fuerit (vix anni illi admittant:) sed omnes *Præsidere* sacris, itemque *Antistites* vel *Antistitæ* dicuntur. Liuius apertè, de omnibus: *vt assidue templi antistites essent.* & Symmachus: *Primogeniæ dudum apud Al-* Lib. ix. *bam Vestalis antistitis.* Etsi ordo tamen inter eas fuit, sed ministerij & ætatis. Vna enim quæ vetustissima, *Maxima* dicebatur. Ad ætatem, inquam, id referendum. atque ita Ouidius:

Ignem cremat vitulos, quæ NATV MAXIMA virgo est.

Sucto-

Cap. lxxx. Suetonius, Iulio: *Testamentum eius demandatum vir-*
 III. *gini Vestali Maxima.* Idem, in Domitiano: *Damna-*
 Cap. vii *tam ab eo Corneliam virginem Maximam:* quæ malè in
 Lib. iv. Plinij epistolis, *Cornelia Maximilla.* In lapidibus sæpe:
 Epist. xi. V. V. MAXIMÆ. quod est, *Virgini Vestali Max.* Quæ
 Lib. lrv. ipsa Dioni ἡ πρεσβύστα: & Tacito, *Vestalium vetustissi-*
 xi. Annal. *ma nominatur.*

CAPUT IIX.

*Munera earum, primùmque tutela Ignis. Perpetuum
 hunc fuisse: si desisset, pœna Virginum & flagra: ite-
 rùmque instauratio.*

NVMERVM, Capturam, Disciplinam, Ordinem, habe-
 mus: ad *Munia* earum transeamus. Neque enim
 vacuæ umquam aut feriatae habitæ: sed plures frequen-
 tésque operæ, & mireris tam paucas suffecisse. Tria præ-
 cipua, in quibus deditæ: *Vigilare, Adseruare, Sacrificare.*
 Vigilia ad Ignem spectavit, quem sine intermissione
 ali opus, & reparari. Itaque *Æternum* siue *Sempiternum*
 dicebant. Cicero: *Virginesq; Vestales in Vrbe custodiunt o-*
 ii. De Le- *ignem foci publici* SEMPITERNVM. Silius:
 gib.

*Et vos Virgineâ LVCENTES SEMPER in arâ
 Laomedontæ Troiana altaria flammæ.*

Florus, de Numâ: *In primis focum Vestæ virginibus co-*
lendum dedit, ut ad simulacrum celestium siderum custos
imperij flamma vigilaret. Vult, sicut sidera æternum lu-
 cent, sic debere, virginum assiduâ curâ atque operâ, hunc
 Ignem. Atque ita erat. Nam ignis σέσις (ait Dionysius)
 τῶς ἀπὸ τοῦ θεοῦ δεινὰ ῥωμαῖοι δέδοικασιν, ἀφ' ὧς μὲν τῆς πό-

λεως σημεῖον ὑπολαμβάνοντες, ἀφ' ἧς ποτ' αὖ αἰτίας ᾗσεται:
Exstinctionem, super omnia grauia & timenda, Romani
timunt: interitus aut imminutionis Reipublicæ id signum
interpretantes, à quacumque tandem causâ euenerit. Li-
uius cum eo: Plus omnibus aut nunciatis peregrè, aut Libro
XXVII.
visis domi prodigiis, terruit animos hominum ignis in ade
Vestæ exstinctus. Et miseras Virgines, si euenisset. Nam
ignis Vestæ (ait Festus) siquando interstinctus esset, verbe-
ribus afficiebantur à Pontifice. Sed pudore virgineo ta-
men saluo, in loco obscuro, & velo medio interposito, uti
Plutarchus notauit. Exempla autem huius castigationis
in historiâ. ut Valerio: P. Licinio Pontifici maximo vir- Lib. I. c. 1.
go Vestalis, quia quâdam nocte parum diligens ignis aterni
custos fuisset, digna visa est quæ flagro admoneretur. In
Liuiio: Ignis in ade Vestæ est exstinctus, casâq; flagro Vesta- Libro
XXVII.
lis, cui custodia noctis eius fuerat. Nota de Flagro vtro-
bique: quæ seruilis castigatio. nota etiam de custodia eius
noctis, ut per vices iuisse videatur, & singulæ suis nocti-
bus dumtaxat excubasse. Quòd si autem exstinctus; sua
& certa ratio accendendi iterùm erat: quam Diony-
fius alibi se dixisse profitetur: sed nempe in libris, quos
fatum inuidit. Est ea tamen in Festo: &, Mos erat, inquit,
tabulam felicitis materia tamdiu terebrare, quousque exce-
ptum ignem cribro aneo Virgo in adem ferret. Quam ra-
tionem eliciendi ignis Simplicius in Aristotelem etiam
agnoscit: Α' πὸ ξύλων ἡ πύρ ἐκβάλλει, θάτερον τὸν ξύλων, III. De
Calo.
ὡς τέρετρον, ἐν θατέρῳ περιεφέροντες: Ignem è lignis excutiunt,
alterum lignorum, tamquam terebram, in altero circumuer- I.
tentes. Tangit & Isidorus Pelusiota: & hodie adsiduè Lib. II.
epist. X.
vsurpant occidui orbis Indi. Similem cerimoniam Græ-

cis fuisse, Plutarchus tradit: sed paullo diuersam. Nam si quando sacer ibi ignis deuixit, negant eum fas esse ex alio igne accendi, sed nouum parandum eliciendumque ex ipso

2. Sole. Quod faciunt² scaphis siue vasculis, quæ parantur ex latere Trigoni rectanguli, quod duo latera equalia habeat: deurgunt autem ex circumferentiâ in unum centrum. Cum igitur Soli opponuntur, ut radij eius in ipsum centrum cogantur & implicentur, aëre attenuato, fomenta leuissima & siccissima apponunt, quæ facillimè per renixum & reflexionem concipiant accensum ignem. Hæc ita alibi: Romæ, ut dixi. Addo, etiam sine interfectione vl-

lib. 1. Saturn. c. xii.

lâ Ignis, solere nouum accendi, nouo anno. Macrobius: Primâ die Martij, ignem nouum Vestæ aris solent accendere, ut incipiente anno cura denuò seruandi nouati ignis inciperet. Ouidius:

Adde, quod arcanâ fieri nouus ignis in ade

Dicitur, & vires flamma resecta capit.

Vterque adducit, & argumentum habet, pro Martio, duce olim anni: ut sciamus annum, cum Vestales à Numâ institutæ, nondum sic auctum & correctum. Nam Martius certè postea non princeps. Addit Ouidius:

iii. Fast.

Vestæ quoque ut niteat folio velata recenti,

* id est, vetus

Cedit ab Iliacis laurea cana focis.*

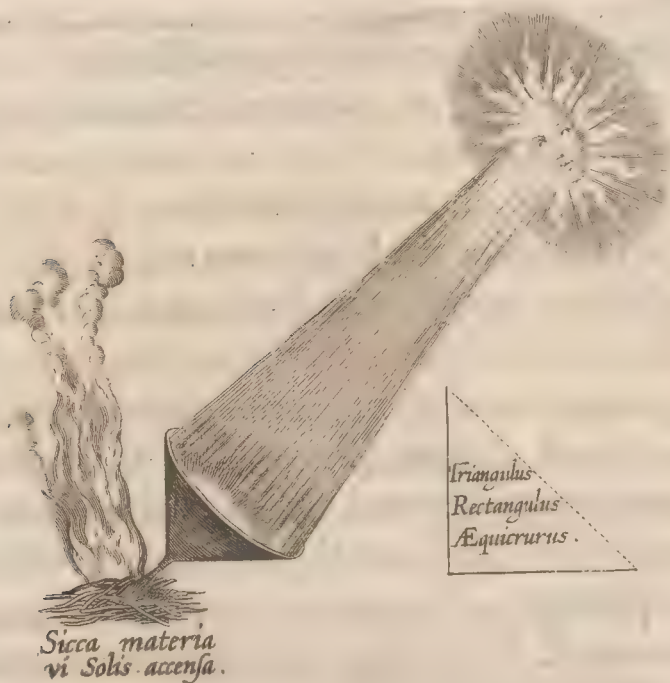
Eodem illo primo die reliqua scilicet innouabant, & laurus veteres tollebant, nouas surrogabant.

N O T Æ.

1. Tamquam terebram, in altero circumuertentes.] Hoc genus Ignarij Theophrastus agnoscit, v. de Plantis, in fine: vbi & Terebram è Lauru sæpè factam ostendit. Πνεῦμα μὲν, inquit, γίνεται ἐκ πολλῶν αἰσῶν

ἀεὶ δὲ ἐν καρύε: & addit alia quadam item ligna, vt Rhamnum. Tum
deinde: Δεῖ δὲ τὴν ἐχάσαν ἐν τούτων ποιεῖν, τὸ δὲ πρῶτον ἐν δάφνης: Ignia-
ria è multis lignis fiunt; optima è nuce iuglande. Oportet autem
receptaculum ex illis facere; at terebram ex lauru. Hunc locum op-
portunè suggestit vetus amicus, Hieronymus Mercurialis, litterariâ
omni doctrinâ, & simul (raro exemplo) medicinâ clarissimus.

2. Scaphiis siue vasculis.] Ea sunt ex ære, & à Vitruvio Sca-
phia item appellantur. De formâ, aut formatione, obscuriuscula Plu-
tarchi verba: et si interpretatione aliquid ego alluxi. Vult autem dictum,
ex circumuolutione Trianguli, rectanguli, æquicruri (ἰσοσκελεῖς sic
vertam) Vascula ista oriri, patula supernè, & in arctum coëuntia.
En figuram.

CAPVT IX.

*Seruabant & imperij pignus, variâ interpretatione:
et si plerique ad Palladium trahant. Quid illud, unde,
ubi?*

ALTERVM Munus dixi fuisse, *Adseruare*. Quid autem? arcanum IMPERII PIGNVS, vt appellabant.

Lib. XXVI. Liuius: *Vesta adem petitam, & aternos ignes, & conditum*

Lib. IX. *in penetrâli fatale imperij pignus*. Lucanus:
—— *in abstruso pignus memorabile templo*.

VI. Fast. Ouidius:

Vidimus fliaca transferri pignora Veste.

III. Con-
trou. lib. I.

Seneca pater: *Veniet ad colendum Romani imperij pignus
carnificis manu incesta?* Quid autem pignus istud &
cuiusmodi fuerit, in arcanis habebant: & ideò variant
auctores. Dionysius ait: Εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασὶν ἔξω τοῦ πυρὸς
ἀπορρίπτει τοῖς πολλοῖς ἱερὰ καὶ δαίμνα ἐν τῷ τεμένει τῆς θεᾶς, ὧν οἷς
ἱεροφάνται τὴν γνώσιν ἔχουσι καὶ αἱ παρθένοι. *Sunt qui asserant,
præter ignem, arcana & multitudini non efferenda sacra,
in deæ templo esse deposita, quorum Pontifices notitiam ha-
beant, itẽmque ipsæ Virgines*. Addit signum huic rei cer-
tum, quòd cùm templum olim arderet, L. Metellus Pon-
tifex, trepidantibus Virginibus, irrupisse in ardens pene-
trale dicitur, & Sacra è flammis eripuisse: id quod sub-
scriptum statuæ eius in Capitolio legebatur. Iterũmque
Dionysius: *Huic rei confesse, addunt coniecturas suas.*
*alijs seruari sacrorum partem è Samothraciâ, quæ Darda-
nus Troiam, Æneas in Italiã aduexerit: alijs calo de-
lapsum Palladium, quod verum idem Æneas adportarit.*

nam

nam falsum & adsimilatum Achivos furto sustulisse.

Hæc ille: videamus. Prima opinio de *Sacris Samothracum*, quæ & in Plutarcho expressa: *censere quosdam, deos* In Cantil.
10.

Samothracum hîc condi: ¹ quos cum Penatibus alij con-

fundunt. Videaturque Tacitus in hac parte, vbi de Ne-
roniano incendio: *Numæ regia, & delubrum Vestæ, cum* xv. Annal.

Penatibus populi Romani exusta. quasi Penates ecce il-
lîc asseruati. Sed potest & aliter capi, vt Vestæ delubrum,

itêmq; Penatium templum, haud procul inde in Ve-

liâ, sint exusta. Altera opinio, de *Palladio*, quæ in vulgus
maximè recepta est, & nobile illud fecit ac decanta-

tum. Quid appellamus? ² Palladis minutam effigiem,

Græcanicâ sermonis formâ Eustathius: *Τὰ ῥ Πάλλαδ* In 1. Iliad.

εἰδωλα, Παλλάδια τοῖς παλαιοῖς ὀνομαζόνται: *Palladis ima-*

gines Palladia antiquis appellantur. Multa super isto

multi: Apollodorus intellegendo sufficiet. *A cælo hoc de-* III. Bibl.

lapsum est, & Jlo regi traditum. Erat autem magnitudine

tricusbitale: habitu quasi ingredientis: dextrâ hastam subla-

tam præferebat, sinistrâ fusum & colum. Exstant in gente

Iuliâ Numi, quibus Æneas insculptus visitur, sinistrâ

Anchisem humeris tolerans, dextrâ Palladium istud ge-

stans. Itaque plurimum, vt dixi, hæc opinio. Liuij, vt appa-

ret: *Quid de æternis Vestæ ignibus, SIGNO QVE, quod im-* Lib. v.

perij pignus custodiâ eius templi tenetur, loquar? Signo,

nempe hoc Palladis. Lucani certè:

— *nulliq; adspecta virorum,*

Pallas, in abstruso pignus memorabile templo.

Obserua, *nulli virorum: solis ergo Virginibus fas videre.*

Idem poëta, de Vestali:

Troianam soli cui fas vidisse Mineruam.

Lib. i.

D 3

Sed

Sed nec Pontifici Maximo fas: etsi esse sciebat & coli: ex Dionysio suprâ adstructum. Itaque nec impune Metello fuit vidisse, vt seruaret. Plinius: *Metellus orbam luminibus exegit senectutem, amissis incendio, cum Palladium raperet ex ade Vestæ.* Ceterum & Cicero in hac sententiâ: *Qui* (Brutus) *ita conseruandus est, vt id signum quod de calo delapsum Vestæ custodiis continetur: quo saluo salui sumus futuri.* Nam ait, *de calo lapsum.* Propertius:

Phil. xi.

Lib. i. v.
Eleg. iv.

*Palladis extinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat, lacrymis spargitur ara meis.*

Camillo.

Vbi & ipsum cultum ignium Palladi adscribit. Sicut in Martyrologiis quibusdam nostris, *Daria scribitur Minerva sacerdos fuisse: quæ aliis simpliciter est Vestalis.* Tertiam opinionem licet addere, ex Plutarcho: *Qui plus in his rebus volunt sapere, duo Dolia haud magna recondi aiunt. atque vnum ex ijs plenum esse, obsignatumque; alterum vacuum. utrumque tamen solis virginum oculis usurpandum.* Quæ dant & capiunt lucem è Lampridio, in Eligabalo: *Qui penetrare, inquit, sacrum auferre est conatus. cumque Seriam (siue Dolium) quasi veram rapuisset, quam Virgo Maxima falsam monstrauerat. atque in eâ nihil repperisset, applosam fregit.* Sed idem Lampridius an non subindicat in ipsâ Seria Palladium hoc fuisse? Nam de eodem principe, an pecude, ait: *Signum, quod Palladium esse credebat, abstulit.* Incerta hæc igitur: & bono religiosoque animo Dionysius; Ego, inquit, adseruari à Virginibus non ignem solum, sed & Sacra quædam vulgo incognita, multis indiciis colligo: sed quæ ista sint, neque me, neque alium qui religiosè deos & diuina colit, inquirere curiosè oportere arbitror. Atque ipsi sanè Roma-

Romani velabant, si non vetabant. Itaque in operto habebant, in adyto & Penetrali, quod *Penum* vocabant. Festus: *Penus* vocatur, locus intimus in ade *Vestæ* tegetibus septus: qui certis diebus circa *Vestalia* aperitur. *Id* dies religiosi habentur. De eodem etiam Lampridius: Impius ille Eligabalus *Penum Vestæ*, quò solæ Virgines, solique Pontifices adeunt, irrupit. Ergo & Pontifices? apparet, sed non vt viderent. Adire, hoc satis iis fuit. Sed nōne ipse Eligabalus, exemplo omnium Principum, tunc Pontifex maximus? certè, & Numi centeni dicunt. Quid ergo Lampridi culpas? hactenus non potes, nisi quòd abstulit tamen, & conatus videre. Nefas. atque ita Herodianus, vt prodigiosam rem narrat: quòd Commodi imperio *Vestæ templum* arserit, & nudum visum sit *Palladium*, Lib. i. quod Romani & colunt maximè & celant: visum, dico, tunc primùm post allatum ab *flio in Italiam*. Legas, & hæreas. ergone tunc primùm? Atqui & à Metello Pontifice raptum ex incendio, & conspectū vnà dicas (vnde enim oculi aliter amissi?) & in Dione scriptum, sub Augusto *Vestam* arsisse, & *Virgines Palladium* extulisse, ac posuisse Lib. iiv. in domo Augusti. Sed dicere licet ac credere, nudum non visum, quod in Herodiano erat; sed velamento suo, siue *Seriâ*, obduetum. Ac talis fortasse in Statio sensus, & allusio: vbi Tydeus Palladi vota faciens, ait;

Peruigilemq; focis ignem longaeva sacerdos

Nutriet, arcanum non inspectura pudorem.

Lib. ii.
Thebaid.

Hic Scholiastes vetus: *Arcanum Pudorem* dicit, aut eius simulacrum verum, id est *Palladium*: quo quidam (Metellus) quondam viso priuatus est visu: aut virginitatem eius. Etsi magis pro verbis Statij videatur altera interpretatio

ratio de *Virginitate*, siue Virginal mauis dicere: atque
 eam partem in hoc signo semper, religione quâdam ob-
 uelatam fuisse. Non ita in aliis, quæ nudare, lauare, vn-
 gere sollenne erat. Satis de Palladio. vnum ex Dionysio
 Lib. VI. subtexo ambiguae vel obscurae notitiae: *Nautium quem-*
dam è comitibus Aenea, sacerdotem Mineruæ Urbicæ fuisse,
eiusque simulacrum secum Troiâ extulisse. quod, inquit,
asseruabant alij ab aliis suscipientes, quicumque eius gentis
essent. Estne de isto nostro, an alio? an iam olim dumta-
xat adseruauit ea gens, ante conditum Vestæ templum?
 Etsi Cedrenus à Romulo Martis adem sacratam vult,
 & in eâ repositum tunc Palladium. Ouidius etiam de au-
 vi. Fast. ctore vel aduectore Palladij satis incerto:

* Diomedes *Seu* genus Adraſti, seu furtis aptus Vlyſſes,*
 Seu pius Aeneas, eripuisse ferunt.
Auctor in incerto est. res est Romana: tuetur
Vestæ, quod assiduo lumine cuncta videt.

N O T Æ.

1. Quos cum Penatibus alij confundunt.] Et Nummi sunt,
 qui huc facere videntur, & Penates Vestæ iungunt. Ut iste.

N. Com. Imp. Æ.

2. Pal-

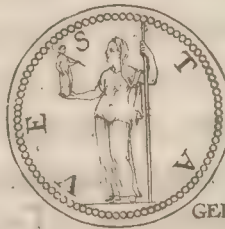
2. Palladis minutam effigiem.] In Nummis sæpè expressam:
 & hic vide.

Num. Argent.

N. Iul. Cæs. R.

Neronis Aur. et R. Vespas. N. Item Titi. Iulie Piae R.

Item ex restitutione
 Traiani Imp. cum
 hac inscriptione
 IMP. CAES.
 TRAIAN. AVG.
 GER. DAC. PP. REST.

CAP. V. T. X.

Sacra etiam assidua faciebant. an & Aqua cura-
 bant? an Draconi? hæc inquisita: & aliquid de Deo
 Fonte.

TERTIVM dixi Munus Sacrificare. Atque id adfi-
 duum penè erat, diu noctuque. Seneca, De Proui-
 dentiâ: Quid porrò? non est iniquum nobilissimas Virgines ^{Cap. v.}
 ad sacra facienda noctibus excitari, altissimo somno in-
 quinas frui? Prudentius:

Hoc illud meritum est, quòd continuare feruntur
 Excubias, Latij pro maiestate Palati.

Et in Nummis passim Vestalis sacrificans, ipso habitu 1.
 quem Festus describit: Armata virgo dicebatur sacrifi-

E cans,

11. contra
 Sym.

cans, cui lacinia togæ in humerum reiecta. De quo cultu aliquid & idem Festus: *Suffibulum, vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales, cum sacrificant, semper habent: idque fibulâ comprehenditur.* De sacrificiis autem ipsis, aut eorum ritibus, longum & tenue sit hîc dicere: omitto. quod dubium sit, magis inquirō. Etiamne Aquæ Virgines curabant? Ex Suidâ hoc adstruitur: Νῦμας τὰς Ἑστιάδας παρθένοισι ἔπειθε: ἵδω δα τὸν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τῆς: *Numa Virgines Vestales IGNIS ET AQUÆ curam habere demandavit.* Totidem ferè verbis hoc legas in Georgio Cedreno. Cūr tamen alij veterum silent? aut quæ hæc Aquæ cura? Opinor non aliam, quàm quòd Fonti Camœnarum præessent. ex quæ eo solo aquam ad sacra peterent. Possit sanè aliquis ad Physiologiam referre, quasi duo rerum principia coli Numa voluerit: sed ad rem ritumque firmandum Plutarchus nunc adhibeatur. Ait, *Numam prata & campum, ubi plurimum cum Egeriâ versatus esset, Camœnis consecrasse:* tum addit: Τὴν δὲ πηγὴν, ἢ κατὰ τὸ χεῖρον, ἵδωσι ἵερὸν ἀποδείξαι ταῖς Ἑστίαι παρθένοισι, ὅπως λαμβάνουσαι καὶ θυμέραν ἀγνίζωσι ἔπειθ' αἰνῶσι τὸ ἀνάκτορον: *Fontem autem qui locum irrigat, AQUAM SACRAM Virginibus Vestæ attribuisse, ut ex eo COTTIDIE haurientes purificarent & aspergerent sacram adem.* Nisi hæc aqua sit, cuius curam gesserint, non reperio: ad cottidianam quidem lauationem illam, scio & Ovidium respexisse, dum de Silviâ Vestali scribit:

Sacra lauaturas manè petebat aquas:

etsi ex alio fonte ea (quippe sub Amulio) sumpsit. Itemque in Persio hoc fine, *Vestales urnas legas.* & in Propertio

pertio de Tarpeiâ:

Urgebat medium fictilis urna caput.

Sed ut obiter addam, ille Fons Vestalibus dedicatus, sacer habitus, & in Deos etiam relatus, delubrum postea accepit. de quo Iuuenalis:

Nunc SACRI FONTIS nemus & DELVBRA locantur Sat. xxi.

Iudeis.

Cicero: *Fontis delubrum Maso ex Corsicâ dedicauit.* Fe-
Lib. 1. De
Diuiat.

stus: *Fontinalia, fontium sacra, unde & Fontinalis porta.*

Imò singulariè (& sic corrige) *Fontis Sacra.* Symmachus:

Sed enim prætereà etiam Camænarum religio, & SACRI Lib. 1.
epist. xlv.

FONTIS, adnectitur: ita malo, quàm *adueritur*, ex scri-

ptoris mente. Fuit & alia aqua Vestæ haud longinqua,

Iuturnæ fons & lacus: sed de eâ, quod huc faciat, nihil le-

gi. Simili in ambage vel nube est, quod in Siluestri Pon-

tificis Actis quibusdam legitur, *Draconis eum ora clau-*

sisse, & perpetuo ergastulo mancipasse: cui *Kalendis singu-*

lis à Virginibus Vestæ suppeditari solita sint alimenta. Nam

quis veterum tale aliquid? eoq; sperni aut abiici à magnis

viris, ut falsa, video: me cunctante, an non Tertullianus

huc adspexerit, hisce verbis: *Romæ quidem, quæ Ignis il-* 1 ad Vxor.
cap. vi.

lius inextinguibilis imaginem tractant, auspicia pœnæ suæ

cum ipso DRACONE CVRANTES, de virginitate censentur.

Profectò dicit & Ignem curasse, & Draconem: utrum-

que in imagine futurorum. Neque nimis abhorream, ta-

lia quædam, præter morem veterem, nouitiâ superstitione,

& causâ aut casu aliquo, adsumpta: quæ ideo priscis

nec dicta. Draconem quidem vnâ cum Bonâ Deâ cul-

tum, hoc legi: sed quid ad Vestam? in quâ pergo.

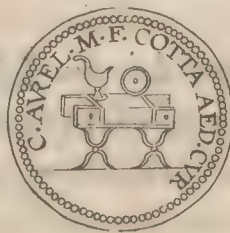
NOTAE.

1. In Nummis passim.] *Sacrificia & sacrificantes exprimuntur; & item vasa sacrorum, ut in istis.*

Hadriani Imp. A.

A. R. & A.

Num. Argent.

CAPVTO XI.

Premia & privilegia earum. Ius testandi, Lictor, Carpentum, aliâque data.

MVNIA & labores vidimus: nunc iuste *Premia & honores*, quibus ad illa excitatæ. Pleraque eorum Plutarchus exsequitur: & siquid defiet, addam. Ait: *Honores magnos Numa iis tribuit. veluti quod viuo patre testari possint, atque alia facere sine auctore (δὲν ἀνεξάρτητον) eo modo & iure, quo matribus trium liberorum id permissum. Item lictor præcedit exeuntes. Quod si reo, ad supplicium qui ducitur, fortuitu facta sint obuia, is pœna liberatur. Oportet autem iurare, à casu, non à consilio, fuisse hunc occursum. Qui verò lecticam earum aut sellam quâ vehuntur subit, morte id luit. Hæc more nostro lustremus paullum, & illustremus. Ait primò, ius testandi habuisse. scilicet quia statim exhibant è patriâ aliâq; omni potestate:*
& æta-

& ætatis deliquium leges benignè supplebant. Adeò vt vel *sexennes*, id est primo anno quo captæ, testari possent.

Sozomenus disertim: Οἱ πάλαι Ρωμαῖοι ἀδελῆς διατίθεσθαι ^{1. Eccl. Hist. c. ix.}

τὰς Ἑστιάδας παρθένοις, καὶ ἑξαεταῖς ἔσας, ἐνομοτέθησθαι. *Prisci Romani liberè testari Virgines Vestales, etiam sexennes, lege sanxerunt. Addit Plutarchus, Premia habuisse, quæ trium liberum matres.* At reuerà non Numa hoc (neque enim tunc de isto iure) sed Augustus instituit. quod Dio

in loco & anno suo scripsit: Ταῖς, inquit, αἰ παρθένοις πάντα, ^{Lib. lv.}

ὅσα καὶ ἐ τεκοῦσαι εἶχον, ἐχαρίσατο: *Vestæ Virginibus omnia, quæ matres habebant, indulgit. Alius honos: precedere*

est deducere lictorem. Id quoque non à Numâ, sed Triumuiris referunt acceptum. Dio Cassius: Ταῖς ἀπάσ-

θένοις παρβούχῳ ἐνὶ ἑκάστῃ χεῖνθαι ἔδωκεν: *Virginibus Vestæ singulis lictore uno uti dederunt.* Et causam siue αἰτίας

addit. quòd vna aliqua earum vesperi à coenâ rediens, & incognita, malè habita ac violata esset. Tutela igitur

& decus, Lictor additus. Seneca pater: *Procedente hac* ^{1. Controu.}

lictor submouere iubebitur: huic Prætor viâ cedit: summum imperium Consules cedent tibi. In eodem alibi: *Tibi ma-* ^{vi. Controu. vlt.}

gistratus suos fasces submitunt: tibi Consules Prætoresque viâ cedunt. Numquid exiguâ mercede virgoes? Atten-

de: omnem honorem huic sacro ministerio, & ipsos Consules cessisse. Quartum in Plutarcho: *morte liberaffe,*

illi addictos. Credo: sed de Iuramento fortuiti occurfus nodum aut remoram habet. quomodo enim? cùm nec iurare omnino Vestalis deberet? Ita sanè in edicto Præ-

toris perpetuo, apud Agellium: *Sacerdotem Vestalem,* ^{Lib. x. c. xv.}

et Flaminem Dialem, in omni iurisdictione meâ iurare non cogam. Nec de iuramento controuerto: tamen in foro

auditas, & pro testimonio dixisse, Tacitus palàm firmat.

xi. Annal.

Missus est Prætor, (de Vrgulaniâ quâdam, gratiosâ aulicâ) *qui domi interrogaret: cùm Virgines Væstales in foro & iudicio audiri, quoties testimonium dicerent, vetus mos fuerit.* Venisse igitur in forum, testes adhibitas, liquet: sed, ex Edicti verbis, non iuratas dixisse, nisi si vellent. Nam est in Edicto, *non cogam.* Religionis igitur honore, voluerint vel iniuratis credi. Vltimum in Plutarcho: *Siquis lecticam subisset, morte plecti.* In Græco est, ὁ φογεῖον: *gestamen.* Quod commune nomen est, & plurimùm Lecticam aut Sellam signat: atque ita latas, cùm mos suadet, tum Ambrosij de ipsis verba: *Pompa lectica, ministrorum circumfusa comitatu.* Sed addo, & Pilentio siue Carpentio plurimùm vectaras. Prudentius:

Contra
Sym.

*Fertur per medias, ut publica pompa, plateas
Pilentio residens molli.*

xii. Ann.

* Vide me
in Com-
ment.

Tacitus: *Suum quoque fastigium Agrippina altiùs tollere, carpento Capitolium ingredi: qui mos* * *sacerdotibus & sacris antiquitus concessus, venerationem augebat faminae.* Sacerdotibus, nempe istis Væstæ, sed & Flaminibus olim. Liuius: *Ad fidei sacrarium Flamines bigis, curru arcuato, vehi iussit.* Quis ille currus arcuatus? carpentum, id est tectum supernè, & camerae in modum. Talia enim hæc fuisse, Nummi hodie dicunt, qui plures exstant: neque à Thensâ nimis diuersum fuit. Id quoque enim vehiculum sacrorum. Quia igitur ita tectum, & velut solidum perfectumque vehiculum; Dio Cassius dixisse videtur & circumscripsisse, ἄρμα ὄλον. Vtin honoribus Iulio

Lib. i.

Lib. xlii.

Cæsari, tamquã Deo decretis: Ἰσσερν ὃ ἑ ἄρμα ὄλον ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις, καὶ τῶν θεῶν ἀγαλμάτων, πέμπεται ἔγνω: *Deni-*

Denique & currum integrum, siue *Thensam*, unà cum *Deorism* statuis, in *Circum* inferri decrêrunt. Simile in libro sequenti, de eodem Iulio: Καὶ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις ὄχλον εἰσάγειναι ἐψηφίζοντο: Legendum videtur, ὄχλον ὅλον, ex priore loco: si tamen lectio illa certa. Id esset: *Et in Circensibus thensam introduci censuerunt.* Suetonius ad ista: *Quaedam ampliora humano fastigio decerni sibi passus est, Thensam & Ferculum Circensi pompâ.* Itaque non nimis diuersa (quod ad formam) *Thensa*, *Carpentum* siue *Pilentum*: sed prius illud diis adtributum, alia eorum etiam ministris. Sed ad Vestales. quid ergo vult Plutarchus? *Siquis subisset*, inquit. nōne per proteruiam aut ludibrium, & quasi velandis illis reuelandis? An significat, in idem vehiculum ascendisse? Et apparet tale aliquid factitatum ab improbulis, in matronarum transuersione: sed hîc, honori Virginum, morte vindicatum.

CAP. V. T. XII.

Item ornamenta aut insignia: ut Vittæ, Purpura in Veste, Stipendia & Agri, Auctoritas in deprecando.

ATQVE isti honores siue prærogatiuæ ex Plutarcho: alias alibi repperi, opportunè adtexendas. Sicut in ipso cultu aliquid eximium. inprimis *Vittæ* in capite, vt in Deo Deæve consecratis. Prudentius:

11. Contra Sym.

— sedet illa verendis

Vittarum insignis phaleris.

Idem explicat:

— cingunt

Tempora teniolis, & licia crimibus addunt.

Oui-

Ovidius, de Iliâ iam compressâ :

Decidit ante sacros lanea vitta focos.

Ingeniosè. quasi non iam Vestalis, amissâ virginitate, nec dignanda illis insignibus. Sic Dionysius scripsit: *Licere, nubere, post annos impletos, ἀλλ',* inquit, *ἀποθεΐσας τὰ σεμνὰ, ἔτι τὰ λοιπὰ τῆς ἱεροσύνης ὡς δέονμα:* sed depositis vittis, & quæ alia sunt Sacerdotij insignia. Quæ igitur alia? In Ambrosio aliquid: *Insula vittati capitis, purpuratarum, vestium murices.* Nota & vestes purpuratas fuisse: nempe prætextâ eas vsas, id est limbo in oris purpureo. Nam ita Magistratus, atque item (ex Livio aliisque) Sacerdotes. Ergo & Vestales, ut suprâ in *Suffibulo* observes. Non pugnat cum istis Suidas, qui scripsit: *Οὐ μύρω, οὐκ ὀύρεον, οὐχ ἱματίῳ χεῖνται συνεχωρεῖν τὸ πλὺν λευκοῦ:* Non unguento iis, non floribus, non veste uti concesserunt, nisi albâ. Quæ vera sunt, & inducta contra lasciviam: sed purpuratas eas, non purpureas dicimus fuisse. Veste albâ vsæ, sed limbo, ut diximus, punicante: non tamen floridâ, aut variegatâ, ut aliæ solent. In carbaso etiam aut tenui lino fuisse, ex Valerio & Dionysio aliquis dicat: ubi de Æmiliâ Vestali. Dionysius quidem: *αὐτὸς αὐτὴν ἀνελθὼν ἀπὸ τῆς καρπασίνης ἐδῆτο, ὡς ἐτυχεν ἐνδεδουκῆσθαι τὸν τελευτώντα:* à carbasinâ suâ veste, quam indutui habebat, laciniâ, & imposuisse Aræ. Nec de cultu alia habeo: nisi capillum in spiras quasdam plexum & diuisum, tum vittis illigatum, à tergo & in ceruices anulatim dependisse. Prudentij ea mens:

Perfundunt quia colla comis benè, vel quia cingunt.

Tempora taniolis.

Neque enim vult perfundi vel flagellari sparso capillitio, sed

sed sic aggesto & suspenso. In Statuâ Romæ repertâ (quam in fine repræsentato) palàm videbis. Aliquis etiam ambigat, an non tonderi solite (ritu nostrarum Virginum quæ Deo sacrantur) ex Plinio: *Antiquior est lotos, quæ capillata dicitur, quoniam Virginum Vestalium ad eam crinis deferitur.* & Festo: *Capillatam vel Capillarem arbo-rem dicunt, in quâ capillum tonsam suspendebant.* Semel igitur tonsæ, atque in ingressu, fortasse: & capillum hunc Deæ Vestæ suspendebant. An & aliàs crinem eò, caducum, vulsum, scissum, deferebant? in obscuro hæc, atque etiam in paruo. Magis nouum & notandum de Bullâ, siue Phylasterium, aut aliud ad Ornatum fuit, quod in dicta illâ Statuâ à pectore dependet: vide, & quæ ibi notantur. Addo, præter hæc Ornamenta aut Insignia, res & fructus etiam accessisse: id est, Stipendia & Opes. Liuius, de ipso Numâ: *His stipendium de publico statuit: ut vacuæ scilicet ab aliis curis, Deæ & sacris operarentur.* Et credo agros à Numâ adtributos, quorum vectigalibus alerentur. Incertus auctor, de Limitibus: *Vt nominibus vetustis utantur. ut, vectigalis ager Virginum, Vestearis: nempe, non Vestalis, ut vulgò.* Hyginus item, de Limitibus: *Virginum quoque Vestalium & sacerdotum quidam agri vectigalibus sunt redditu locati.* Sed & Augustus adiecit. de quo vniuersè Suetonius: *Sacer-* Lib. xvi.
cap. xlii.

dotum & dignitatem & comoda auxit, præcipue Vestalium virginum. Aliquid in Catalogo Coloniarum, quem scriptum vidi: *Lannuium muro cinctum, colonia deducta à D. Iulio. Ager eius, limitibus Augustæis, pro parte est assignatus militibus veteranis, & pro parte Vestalium, lege Augustianâ, fuit.* Imò & alios agros habue-

F. runt

runt, à priuatis pietatis ergo (vt hodieque solet) legatos: quos omnes Fiscus eripuit sub Valente & Theodosio Principibus, inuidiosâ & disertâ sanè Symmachi querelâ: *Agros etiam, inquit, Virginibus & ministris deficientium voluntate legatos Fiscus retentat.* Plura addit, atque arguit: & Ambrosius noster contrâ obducit: *Sola sublata sunt pradia, quia non religiosè utebantur iis, quæ religionis iure defenderent.* Sed præter Agros, video & Pecuniam interdum cepisse. Tacitus, de Tiberio: *Cornelia Virgini, quæ in locum Scantia capiebatur, HS. vicies dedit. quæ sunt nobis, quinquaginta Philippæorum millia.* Hem, vni virgini? sic fuit. nec immeritò obiicit iis Ambrosius, *Præiulia maxima, LVCRA ingentia.* Atque inter Præiulia, addamus: etiam ludis certo & honestissimo loco spectasse. *Suetonius: Virginibus Vestalibus locum in theatro separatim, & contra Prætoris tribunal, dedit Augustus: de quo nostra in Amphitheatro, sis, vide.* Denique, vt finiam, Auctoritas earum maxima, & in precibus, aut aliâ re, vix repudianda. Cicero, cùm pro Fonteio causam diceret, sororis eius Vestalis intercessionem vsus: *Superbum sit, inquit, eius obsecrationem repudiare, cuius preces si Dijs aspernarentur, hæc salua esse non possent.* Atque inter exempla est

I. ^{In Aug. cap. XLIV.} *Claudia Vestalis, quæ fratrem iniussu populi (in Suetonio) triumphantem, adscenso simul curru, vsque in Capitolium prosecuta est, ne vetare aut intercedere cuiquam Tribunorum fas esset.* Adeò & leges & magistratus reueriti sunt hanc impotentem, vt sic dicam, potestatem. Adde Suetonium in Iulio cap. I. in Vitellio cap. XVI. Tacitum III. Historiarum, & plures.

N O T Æ.

1. Claudia Vestalis.] *Cuius imaginem visum appingere è Fulvii Ursini gemmâ.*

CLAUDIA VESTALIS.

CAPVT XIII.

Contrà, Pœna cùm peccassent, cum auro varia: sed sollemnis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifices arbitros fuisse: conuictam, defossam: & qua huic rei.

HÆC Præmia igitur, sed Virginum: nam pollutarum Pœnæ etiam grandes & graues. Vetus lex fuit, Festo prodita: *Probrum virginis Vestalis ut capite puniretur, vir qui eam incestauisset, verberibus necaretur.* Lex

F 2

fixa

fixa in Atrio libertatis, cum multis aliis legibus incendio consumpta est, ut ait M. Cato. Sed cuius hæc lex? credam Numæ regis, qui simpliciter statuit incestam lapidibus obrui, sine aliâ supplicij pompâ: in Cedreno scriptum. Alia autem Albæ, ante Romam conditam: quæ iuberet pollutam virgis ad necem cadi, Dionysio in rebus Iliæ tradente. Sed Tarquinius Priscus, qui numerum earum auxit, idem & pœnam, & conspicuam magis horrendamque fecit. Sic enim in Zonarâ: *Vestalium corruptam*

I. *unam, specu subterraneo oblongo excavato, atque ibi lectulo posito, & lucernâ, & mensâ cibis refertâ, deducentibus eam multis, vinâque includens obstruxit. Et sic deinceps pollutas puniri obtinuit. Qui autem polluerint, in lignum biceps, siue in furcam, collum inserunt, in ipso foro: atque ita ad necem eos cadunt. Dionysius pariter ad Tarquinium refert, & primam sub eo Pinariam quamdam supplicio isto affectam. Quod vberius clariusque tamen narrat, & verba eius digna apponi. Pœna, inquit, delinquentibus graues constituta: quarum arbitri & exactores sunt, ex lege, Pontifices. Qui virgis quidem cadunt compertas leuioris delicti: probrosas verò & incestas fœdissimo & maximè miserabili mactant supplicio. Viuæ enim, funebri ritu & pompâ, efferuntur: amicis ac cognatis, cum luctu & lacrimis, comitibus. Delatæ autem ad portam Collinam, intra muros, subterraneâ in cellâ, cum funeralibus ornamentis, deponuntur: nec monumento porro dignatæ, nec parentalibus, aliisque sollennibus defunctorum. Ita Dionysius: inhæreamus paullum, & magis etiam diffundamus. Ait, Pontifices arbitros. quod in omni earum culpâ siue delicto obtinuit, causamque apud hoc tribu-*

tribunal dixere. Liuius: *Postumia Vestalis de incesto caus-* Lib. iv.
sam dixit. ampliata, deinde absolutam, pro collegij sen-
tentiâ Pontifex maximus abstinere iocis, colique sanctè
potius quàm scitè iussit. Nota obiter, & iocos & cultum
 scitorem vetita. Quo ad spectu Declamatores Vestali di-
 cam ob carmen istud scribunt: *Felices nuptæ. moriar, nisi* Serec.
b. vi.
nubere dulce est: & addunt, Tu carmen scribas, tu verba Controu.
vlt.
pedibus suis emollias, & seueritatem templo debitam mo-
dulatione frangas? Atque ibidem ostenditur, *omnis cul-*
tus luxuriosior, conuersatio cum viris licentior, iis interdicta.
 Amplius nota, Pontifices omnes, id est collegium iudi-
 casse: Pontifice tamen maximo conuocante, & præsi-
 dente. Plinius: *Cùm Corneliam Maximam Vestalem,* Lib. iv.
epist. xi.
defodere vinam Domitianus cupisset, ut qui illustrari sæcu-
lum suum eiusmodi exemplo arbitraretur: Pontificis ma-
ximi iure, seu potius immanitate tyranni, licentiâ domini,
reliquos Pontifices non in Regiam, sed in Albanam villam
conuocauit. Vbi hoc culpat, non Pontifices conuocatos,
 sed in talem locum, id est Albanam villam: cùm sollen-
 ne esset, in Regiam conuenire, quæ ad sita templo Vestæ.
 Ad hanc Pontificis maximi cognitionem Statius res-
 pexit, Domitiano blandiens:

Templa super fulges, & prospectare videris,
An noua contemptis surgant pallatia flammis
Pulchrius? antacitâ vigilet face Troicus ignis,
Atque exploratas iam laudet Vesta ministras?

In equo
Domit.

Itemque Ouidius:

Si mihi bellandi pater est Vestaq; sacerdos
Auctor, & vlcisci nomen virumque paro.

v. Fast.

Quæ facit Augustum dicere, parantem vlcisci mortem

Iulij, & Patris sui, & Pontificis maximi. Neque enim aliud voluit, cùm *Vestæ sacerdotem* scripsit: curantem scilicet huic Deæ, & sacra eius tuentem. Lego & in lapidibus: PONTIFEX VESTÆ. quo sensu? an quia proprius aliquis ei fuit? Præter hunc Maximum, Romæ nemo: & magis fortasse sit tales titulos ad prouincias coloniasque referri: vbi cùm nullæ Vestales, Pontifex aliquis & velut Flamen proprius ei Deæ fuit. Moneo etiam, inferiore æuo aliquid huic pontificio detractū. & cognouisse quidem de culpâ, poenam tamen non exegisse: quæ Præfecto urbis reservata fuit. Disces è Symmacho clare: qui *atate* *proximâ* id institutum ostendit, id est Christianorum Principum aliquâ lege, nisi fallor. Sed ad Dionysium. addit: *Funebri pompâ efferri*. quod Plutarchus etiam expressiùs: *Lectica inditam per Forum deferri, clausa undique & loris reuincta, ut nec vox eius possit exaudiri*. Atque hoc de Foro, alibi item Dionysius, vbi de *Opimiâ* Vestali (Liuius est *Oppia*.) *quam Pontifices, inquit, damnarunt, & demptis è capite vittis, per Forum traduxerunt, viuâque defoderunt*. Vbi & Vittas atque ornamenta vides ablata, quia scilicet polluisset. Ouidius:

*Nullaq; dicetur vittas temerare sacerdos
Hoc duce, nec vîna defodietur humo.*

Pergit Dionysius: *Amicos cum luctu comitatos*. Plutarchus autem, non amicos tantum, sed *totam ciuitatem in luctu & gemitu ponit, neque ullam in eâ diem tristiores*. *Obuios autem viâ decedere, vasto ubique silentio, attonitosque omnes stare, aut comitari*. Amplius Dionysius: *Ad portam Collinam delatas. ad locum nempe, qui Sceleratus campus* ideò dictus. Festus: *Sceleratus campus proximè*
por-

Lib. IX
ep. CXXII.
& seq.

In Numâ.

Lib. VIII.

portam Collinam, in quo virgines Vestales, quæ incestum fecerunt, viua defodiuntur. Item Liuius: Eo anno Mucia Vestalis, factò indicio, viua sub terrâ, ad portam Collinam, dexterâ viâ stratâ, defossa Scelerato campo. ab incesto id ei loco nomen factum. Plutarchus describit, superciliosum & tumidum eum locum esse, & Latinâ voce Aggerem dici. De quo Aggere (nec enim alius iste est) ego pluscula De Militiâ Romanâ in occasione scripsi. etsi non totum Aggerem huic vsui applicamus: proximam portæ tantum eius partem. Pergit Dionysius: *Ἰν subterraneanâ cellâ*. Græcè dixit οἶκον ὑπὸ γῆν κατεσκαδασµένον: *adiculam sub terrâ structam*: sicut Plutarchus οἶκον κατὰ γῆν, alibi οἶκον, at Plinius *cubiculum*, dixere. Amplius: *Cum funebribus ornamentis*. quod accipio, ipsam vt cadauer velatam & cultam. Zonaras suprà dicebat, *Lectulum appositum*, & *lucernam*, & *mensam cum cibis*. De lectulo, nescio: fuitne velut ad cibum, & vt accumberet? an magis est funebrem capere, vsui quem dicam. De aliis, Plutarchus etiam addicit, qui *lucernam ardentem*, *panis modicum*, *aqua* & *olei*, scribit depolita: *ne sacratissimum illud corpus viderentur fame consumpsisse*. Dionysius deinde, *in eâ cellâ deponi*. Hoc est, quod Satyricus:

Sanguine adhuc viua terram subitura sacerdos.

Quod tamen priusquam fieret (ex Plutarcho) Pontifex maximus arcanas quasdam preces, manibus in celum sublatis, fundebat: tum ipse suâ manu eductam è lecticâ in scalis constituebat: & sic carnifici ac ministris supplicij tradebat. Plinius item de Corneliâ: *Cum in illud subterraneum cubiculum dmitteretur, hæssissetque* (nempe in scalis) *descendenti stola, vertit se ac recollegit. cumque carnifex*
manum

Lib. v
Dial. xiv.

In Numâ
& Quæst.
Rom. xcv.

manum daret, auersata est & resiliuit, scédumque contactum quasi planè à casto puroq; corpore reiecit. Atque his gestis, ait Plutarchus, *scalæ attrahuntur, & adicula multà humo iniectà contegitur, donec reliquo aggeri solum adæquetur.* Sed vinctam illam ibi, aut stantem sedentemve obrutam, nemo declarat: putem in lecto depositam, de quo ex Zonarâ dixi. Claudit denique Dionysius: *Nec monumento, nec Parentalibus dignatas.* Et de monumento vel ideò monendum, quia inculpatæ in hoc quoque eximiæ, & *Vestalium cineres* (ait Plutarchus) *in Foro ipsorecondi fas erat.* At de Parentalibus, controuertat aliquis ex eodem Plutarcho, qui scribit: *defossâ Vestali, ne sic quidem Romanos quiescisse, religione liberos:* atque adeò, μέγχι νῦν, inquit, ἐναγίζον οἱ ἱερεῖς βαδίζοντες πρὸς τὸν ἔπον: *usque ad hoc aui Pontifices parentant, ad locum ipsum euntes.* Sed quamquam vterque eodem verbo ἐναγίζουσιν vtatur, putarim Plutarchum potiùs ad Expiationes aut Procurationes, quàm ad vera Parentalia referendum. Habes supplicium, & causam eius ex Ouidio:

Quæst.
Rom. xcvi.

vi. Fast.

Sic incesta perit. quia quam violauit, in illâ

Conditur: & Tellus Vestaq; numen idem est.

Et si duplex etiam alia in Plutarcho. Vel, quia igne Romani mortuos cremant: igne autem funerare eam, quæ Ignem parùm castè coluit, iniquum erat. Vel, quia corpus maximis consecratum cerimoniis occidere, aut manus mulieri adferre, nefas putauerunt. Sub terram igitur condi, cum victu apposito, vt quasi sponte exanimata videretur. Atque hæc tollennia: Principes interdum immutarunt, aut mitigarunt. vt Domitianus: qui incesta Vestalium virginum (Suetonij verba) variè ac seuerè coërcuit: priora
(sub

(sub patre aut fratre admissa) *capitali supplicio*; *posteriora* (suo principatu) *more veteri*. Addit deinde, prioribus liberum mortis arbitrium permisisse; *Corneliam virginem Maximam defodi imperasse: stupratorésque virgis in comitio ad necem cadi*. Quod postremum de Stupratoribus, Zonaras è Tarquinij etiam lege fuisse ostendit. Apud Declamatores reperio, *Incestam de saxo deiici*: sed scholiciâ, opinor, & fictâ lege.

Sen. 1.
Controll.
111.

N O T Æ.

1. Specu subterraneo.] Legimus in *Martyrum actis*, de *Dariâ*, quæ *Crysantho* nupserat, olim *Vestalis*, iussam cum marito à *Numeriano Imperatore*, viâ *Salariâ*, in *Arenario* deponi, atque illuc viuentes terrâ & lapidibus obrui. In quo videntur, quasi *Vestalem*, cum stupratore suo punire voluisse: certè ad veterem pœnam adspexisse.

2. Vbi cum nullæ Vestales.] Non opinor, neque è veteri scripto ullo adstructum iri. Fama tamen & traditio est in pluribus locis, ut *Agrippinæ*, ut *Valentianis nostris*, atque alibi fuisse: sed fortasse sacerdotulas *Minervæ*, aut & *Vestæ*. sed non iis legibus aut ceremoniis quibus *Romæ*.

CAPVT XIV.

Quando Vestales desierint? in Arnobio nodus, nec solutus.

FINIVI de *Vestalibus*: quæ & ipsæ finem suum sub Christianis mox Principibus inuenerunt. Quando? extremo *Theodosij senioris æuo*. Nam etsi concussæ antè, & periclitatæ sub *Valentiniano*, * *Theodosio*, *Arca-*
dio, quod ex *Symmachi* & *Ambrosij* epistolis constat: tamen animam traxêre ad vltimum *Theodosij*, id est, de-

* Is fuit
sex. us
Theodosij
annus.

G cimum-

cimumseptimum Imperij eius annum: cùm ille *templa claudi, & sacrificia tolli* lege iussit. Præter alios, Zosimus
 Lib. v. *clarè: Theodosius maior, eversa Eugenij tyrannide, Romanam venit, & contemptum religionum in animis omnium excitavit, publicum sumptum ultra dare ad sacrificia abnuens. Pellebantur utriusque sexus sacerdotes, & fana sacrificiis abolitis deserta relinquebantur. Hæc ille. & lapides atque inscriptiones etiam testificantur, Vestales ad hoc æui circiter perseverasse. Itaque mirum, bis mirum, Arnobium doctum illum res veteres scriptorem, Ignem perpetuum inter abolita aut deserta iamdiu habere. Ita enim*
 II. Aduer. Romanos alloquitur, & arguit, *identidem in alios mores ac ritus, priorum condemnatione, transisse. Tum adiungit & adstruit: Numquid magistratus per populum creatis? in potestatibus obeundis leges conseruatis Annarias?*
 I. *in penetralibus Veste ignis perpetuos seruatis focos?* quas interrogationes omnes negandi mente suscipi, palàm est. Atquin Arnobium Diocletiani temporibus vixisse & scripsisse, id quoque palàm est: id est, centum circiter ante Theodosij finem annis. Quis hæc defendit, aut soluit? nam vel maximè tunc sacra viguisse, Principibus eorum ex professo assertoribus, nemo neget. Quid etiam Symmacho & Ambrosio fiet, aliter proclamantibus? quid ipsi Arnobio in Arnobium dicenti? Nam ita in iisdem
 Lib. IV. *libris: Sedent in spectaculis publicis sacerdotum omnium, magistratuumque collegia, nec non & castæ Virgines, PERPETVIVITRICES & conseruatores IGNIS. De suo æuo dicit: nec ego, quid de priore loco dicam aut velem, habeo: manum tollo, & auxilium spectro.*

N O T Æ.

1. In penetralibus Vestæ ignis perpetuos.] Fallor, aut vt hæc leguntur, non ipsa Pax conciliauerit cum sequenti loco, & cum vero. At enim libri scripti aliò ducunt, quod monuit me P. Heribertus Rosweydaus è Societate I E S V, vir eruditus. Illi enim: In penetralibus & coliginis perpetuos fouetis focos. Vnus: In penè inpenetrabilibus & coliginis. Sagacitatem aliorum aduoco: succurrat. Mihi nunc istud; legendum: In penetralibus & coliginis perpetuos fouetis focos? Et nihil de Vestâ capio, non certè illâ publicâ: sed referam ad priuatum in adibus ritum, vbi antiquitus ignem asseruabant & fouebant in parte interiore, & culinâ. Id factum Larium, aut & Vestæ priuatim honori. Varro in 1. De Vitâ pop. R. Colina dicta, quòd ibi colebant ignem. Nota de Cultu ignis: etsi aliter fateor posse capi. An etiam placet ad Vestam publicam referri, & culiginis scribi? Vt velit olim non in Arâ ignem illum structum, sed in Culignis & vasis fictilibus repositum: Vti etiam nunc foueri sub cineribus solet. Si tamen Culignæ illo sensu aut vsu lectæ. quas aliqui scio vas potorium, aut sacrificale, in Festo, Varrone, Liniò esse.

CAP V T X V.

Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium.

LVBET autem pro Corollario addere, vbi locorum præcipuè cultus etiam Ignis, siue imago aliqua Vestalium fuit. Apud Iudæos primum. & Dei iussio: *Ignis* Leuit. c. vi. in altari semper ardebit, quem nutrit sacerdos subiiciens ligna manè per singulos dies. Et mox: *Ignis est iste perpetuus*, qui numquam deficiet in altari. Habuère & Ægyptij. ac Diodorus vult seruandi ignem perpetuum, celesti similem, morem ab illis natum, & ad alias gentes propagatum. Item Afri. & Plutarchus auctor, in Iouis Am-

De Defe-
ctu orac.

monis λύχρον ἀσέεσον, siue *lucernam inexstinctam*, arsisse. Silius videtur & in Arâ flammam statuere, vbi de hoc templo:

Lib. III.
initio.

Inexstincta focis seruant altaria flamma.

Lib. XXI.

Apud Indos, Ammianus: *Brachmanes* ferunt, si iustum est credi, ignem calitus lapsum, apud se sempiternis foculis custodiri. In Persis simile. & verba Procopij: *Magnum hic Pyrium* est (πυρεῖον, focus, siue *Vas igniarium*) quod Persæ inter omnes Deos maximè venerantur: vbi ignem perpetuum custodiunt Magi. Hic est Ignis, quem *Vestam* olim Romani vocabant. atque alij plures de hoc Igne.

Lib. II.
bell. Pers.

Lib. XV.

Idem apud Cappadoces. Strabo: Ἐστὶ πυρεῖα θεῶν, σπηλοὶ τινες ἀξιοῦργοι. ἐν δὲ τούτοις μέσοις βωμῶν, ἐν ᾧ πολλή τε ποδὸς, καὶ πῦρ ἀσέεσον φυλάττεισιν οἱ μάγοι. *Sunt Pyrathæa, sacella quædam modica: & in ijs medijs Ara, in quâ cinis multus, & Ignem inexstinctum Magi seruant.* Iam in Græciæ Prytanæis, Pausanias sæpè commemorat ipsam hanc *Vestam* & æternum focum, item quæ Athenæus, & alij: iterumque distinctè, *Mantineæ, in templo Cereris; Athenis, in Minervæ; Delfis, in Apollinis.* Imò & Virgines ipsas aliquot

Exhort. ad
constit. c. VII.

I.

locis habuere. Tertullianus: *Noueram virgines Vestæ, & Junonis apud Achaia. ganeum, & Atrocis apud Delphos, & Minervæ, & Dianæ.* Et quem hîc *Atroce*m, *Apollinem* interpretatur & indigetat De Monogamiâ idem scriptor. Dubitet aliquis, an non *Atre*cem, id est ἀτρεξῆν siue *Veracem*, à diuinandi calliditate voluerit dictum. Video & Persas Soli virgines sacrasse. de quibus

Lib. X.

Iustinus: *Artaxerxem regem, ne Aspasiâ pellicem filio daret, & honestè negaret, quod temerè promiserat, Solis sacerdotio præfecisse, quo perpetua illi ab omnibus viris pu-*
dici-

dicitia imperabatur. Simillimum nuper, priusquam Hispani Regi & Religioni subegissent, in toto Perùiano tractu. vbi crebra & magna templa dicata Soli, & in iis virgines sæpè ducentas fuisse tradunt qui viderunt: è quibus si qua corpus polluisset, morte luebat, nisi tamen è Sole se concepisse (ride credulitatem superstitiosam) sanctè adiurasset. Satis de Vestâ & Vestalibus: quas olim nobiles, sed æuo obscuratas, iterùm in lucem protraximus, bono (ita confidimus) veterum scriptorum.

P. Cieca,
& Augustinus
Carrata.

N O T A E.

1. Apud Achaiaæ ganeum, & Atrocis apud Delphos.] Hæc Ter-
tulliani, illustrissimum genus & ingenium Scaliger, legit: Achaiaæ
Ægium, & Apollinis apud Delphos. Non retractem. etsi P. Heri-
bertus Rosveydus Atrocein assertum ibat, & concunire Apollini,
qui apud Homerum δειὸς Ὀφέας, grauis Deus dicitur: apud Statium,
—— arcu crudelis Apollo.

Intelligit autem vates sacerdotesque Delphicas, quæ Virgines.

*Inscriptiones aliquot de VESTALIBVS in
memoriis priscis.*

Romæ, in basi, cui Statua olim superposita.

NVMISIAE. MA

XIMILLAE. * V. V.

MAX. TI. IVL. BAE

BILLVS. * S. SOLIS

DED. IDIB. IAN.

L. ANNIO. FABIANO

M. NONIO. MUCIANO COS.

* Virgini
Vestali
Maxima.

* Sacerdos.

In urnulâ sepulchrali.

D. M.

TEIÆ. EUPHROSINES

RVFINAE. V. V.

DELICATÆ.

In basi.

COELIAE. CLAVDIANAE

V. V. MAXIMAE.

A. DIIS. ELECTÆ. MERITO

SIBI. TALEM. ANTISTITEM

NVMEN. VESTÆ. RESERVARE

VOLVIT.

COELIA. NVMERIANA. SOROR. VNA

CVM. PIERIO. CONIVGE. AC. LIBERIS

SVIS. ORANTES. VT. PER. *TOT. SECVLA

FACERE. DII. PERMITTANT.

* Quot
nempe ipsi
cum liberis
essent.
Egregia
adulatio.

Romæ.

* Suprà
Cœlia: si
tamen ead-
em.

* CLOELIÆ. CLAVDIANÆ.

V. V. MAX

RELIGIOSISSIMAE. BENIGNISSI

MAEQVE. CVIVS. RITVS. ET. PLENAM

SACRORVM. ERGA. DEOS

ADMINISTRATIONEM

VRBIS. AETERNÆ. LAVDIBVS

* S.S.

DE VESTA ET VESTALIB. SYNTAG.

* S. S. COMPROBAT. OCTAVIA
HONORATA. V. V. DIVINIS
EIVS. ADMONITIONIBVS
SEMPER. PROVOCATA
COLLOCATA. XII. KAL. APRIL
C. AVFIDIO. ATTICO
C. ASINIO. PRÆTEXTATO
COS.

* Sanctus
Senatus.

Romæ, trans Tiberim, item in basi.

TERENTIÆ
FLAVOLÆ. V. V.
MAXIMÆ
AVREL. IVLIVS. BAL
BILLVS. SAC. SOL
OB. PLVRA. EIVS
IN. SE. MERITA
D. D. PR. NON. APRIL.
LÆTO. II. ET CERIALE
COS.

Romæ.

TERENTIÆ. RVFILLÆ
V. V. MAX.
DED. PRID. NON. MAI
TITIANO. II. ET NEPOTIANO
COS

* CVR. AVRELIO. NICETA.

* Currens

Romæ.

Romæ.

FL. MANILIAE. V. V. MAX.
 CVIVS. EGREGIAM. SANCTIMO
 NIAM. ET. VENERABILEM
 MORVM. DISCIPLINAM
 IN. DEOS. QVOQVE. PERVIGILEM
 ADMINISTRATIONEM
 SENATVS. LAVDANDO
 COMPROBAVIT
 AEMILIVS. FRATER. ET
 RVFINVS. FRATER. ET
 FLAVI. SILVANVS. ET
 EIRENEVS. SORORIS. FILII
 A. MILITIIS. OB. EXIMIAM
 ERGA. SE. PIETATEM
 PRAESTANTIAMQVE

Ibidem.

FL. PVBLICIAE. V. V. MAX.
 SANCTISSIMAE. ET. PISSIMAE.
 AC. SVPER. OMNES. RETRO
 RELIGIOSISSIMAE. PVRISSIMAE.
 CASTISSIMAEQVE.
 CVIVS. RELIGIOSAM. CVRAM
 SACRORVM. ET. MORVM. PRAEDI
 CABILEM. DISCIPLINAM.
 NVMEN. QVOQVE. VESTAE. COMPROBAVIT.

Q. VE-

Q. VETVRIVS. MEMPHIVS. V. E.

* FICTOR. V. V. DIGNATIONIS. ERGA. SE

HONORISQVE. CAUSA. PLVRIMIS

IN. SE. CONLATIS. BENEFICIIS.

• Scripsi
II. Elect.
C. XVIII.

Ibidem, de eadem.

FL. PVBLICIÆ. V. V. MAX

MERITO. SANCTISSIMÆ. AC. PIISSI

MÆ. QVÆ. RITE. ET. PERVIGILI. ADMINIS

TRATIONE. OMNES. GRADVS. LAVDE

CVMVLATA. SACRA. SVA. VENERATA. VI

VIT. VT. SECVLARI. ÆTATE. ET. MINISTERIO

ADSIT. ET. IN FVTO. PERSEVERET

Q. TARENTIVS. RVFVS. ET. CÆNIA

VERISSIMA. PARENTES

TARENTIÆ. RVFILLÆ. V. V.

CVIVS. MVLT. TEMPORIS. BONITATEM

ET. HVMANITATEM. EIVS. CIRCA. SE

IN. BREVI. SENSERVNT.

Ex his talibus vides adulationes laudesque erga *Vestales Maximas*: apparetque magnas iis opes fuisse, ut dixi, & administrationem permissam, copiamque benignè faciendi. Est & Romæ nuper eruta Statua, quæ adseruatur apud Ill^l Cardinalem Cæsium: vbi habitus cultusque *Vestalis Maxima*, quem hîc vides. Sed de illo antepetorali variè quæri potest: nec apud veteres opinor reperiri. An proprius ornatus & insigne *Maxima* huius fuit?

H

an

an & nouitia inferioris æui vsurpatio? cogitetur: tu Statuam, vide, ab amico meo Jo. Hemelario, optimo & suauissimo viro, descriptam & transmissam. *Statua est, inquit, è marmore Pario candidissimo perfectissimi operis, capite, brachiis, & summitatibus pedum mutila: habuit & monile baccatum, è quo bulla dependebat ab humeris, sed illud comminutum est dum statua transportabatur. A tergo apparent vitte, è collo siue capite in nodum defluentes. capillorum non apparent extremitates. Inscriptio labentis Imperij tempus referre videtur, ob litterarum formas ductis que imperfectiores, & interpunctiones omissas.*

A P P R O B A T I O.

Syntagma istud dignum luce est, quòd ad Priscorum lucem conferat plurimùm. 7. Kalend. April.

*Guilielmus Fabricius Nouiomagus Apostolicus
& Archiducalis librorum Censor.*

PRIVILEGIUM CÆSAREVM.

RVDOLPHVS SECVNDVS diuina fauente clemētia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Nostro & Sacri Imperij fideli dilecto IUSTO LIPSIO gratiam nostram Cæsaream. Postquam inter alia, quæ DEVS immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria inprimis illa & quasi diuina sunt, quæ in litteris liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantum ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, vt tanquam Dij quidam splendescere in terris videantur: rem sanè præclaram seque dignam illi præstant, qui diligentem iis ipsis in litteris ac disciplinis operam ponunt: præclarissimam verò & Reipub. vtilissimam, qui eas ita excolunt, vt aliorum menti docendo, scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantia tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio concessuque sumus, inprimis pertinere existimamus. Cum itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, qui que iudicare de Litteris possint. acceperimus, insignes te animi ingenii que tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, vt olim iuuenilibus adhuc annis præclara florentis minimeque vulgaris eruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quædam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, restituisi, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in novam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam aded & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quosque viros opinionem excitavit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, vt in eo quod tam feliciter tractes scriptionis genere paucos tibi pares hodie reperire sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reip. vtilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quosque ex Musarum hortis, in quibus assidue verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirifice recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere volumus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animandum magis patrociniisque nostro defendendum pro benigna nostra in te susciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro privilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudem, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus,

mus, statuiamus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum, aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocumque modo, charactere, aut forma, siue integros, siue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra sacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum fines triginta annis proximis à primo editionis die cõputandis, absque tuo tuorumve hæredum consensu audeat: Hac autem lege addita, uti tria ut minimum cuiusq; libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperialem nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, eum non solum eiusmodi libris, tibi, hæredibusve tuis, auxilio Magistratus, vbicunq; reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum auri puri multa, cuius semissis quidem Fiscus nostri Procuratori, fraudis vindici: alter verò semissis, tibi hæredibusve tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Imperij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quàm Politicis, cuiuscumque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiãve exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum impunè violare, spernere aut negligere patiantur: Sed, si quos contumaces compererint, constituta à nobis multa, eos puniri & quibuscumque modis coërceri curent, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuerrere indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto, & Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti; Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Nonagesimo secundo: Regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo septimo.

Subsign.

RVDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum sacre Cæsareæ M^{ie} proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs. M^{ie} in cerâ rubrâ.

H 3

SVM-

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, nequis, Iusti Lipsi Historiarum in Alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscumque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredumve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalesve habeat. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur, vti latius patet in litteris datis Bruxella, XIV. Febr. M. D. XCVII.

Signat. Verreycken.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS Dei gratia Galliarum & Nauarra Rex Christianissimus, singulari privilegio sanxit, nequis per vniuersos Regnorum suorum fines, Iusti Lipsi, quos vel hætenus edidit, vel in posterum editurus est libros, excudere intra decennium præter voluntatem ipsius possit. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem, ter mille florenorum illatione mulctabitur, vti latius patet in litteris, datis Parisiis, XIII. Iulij, M. DC. V.

Signat. Perrochel.

Tibi IOANNES MORETE, pro amicitia quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti hoc meum DE VESTA ET VESTALIBVS SYNTAGMA typis tuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cæsar & Reges dixerunt.

Iustus Lipsius.

SVMMA PRIVILEGII PRINCIPVM BELGARVM.

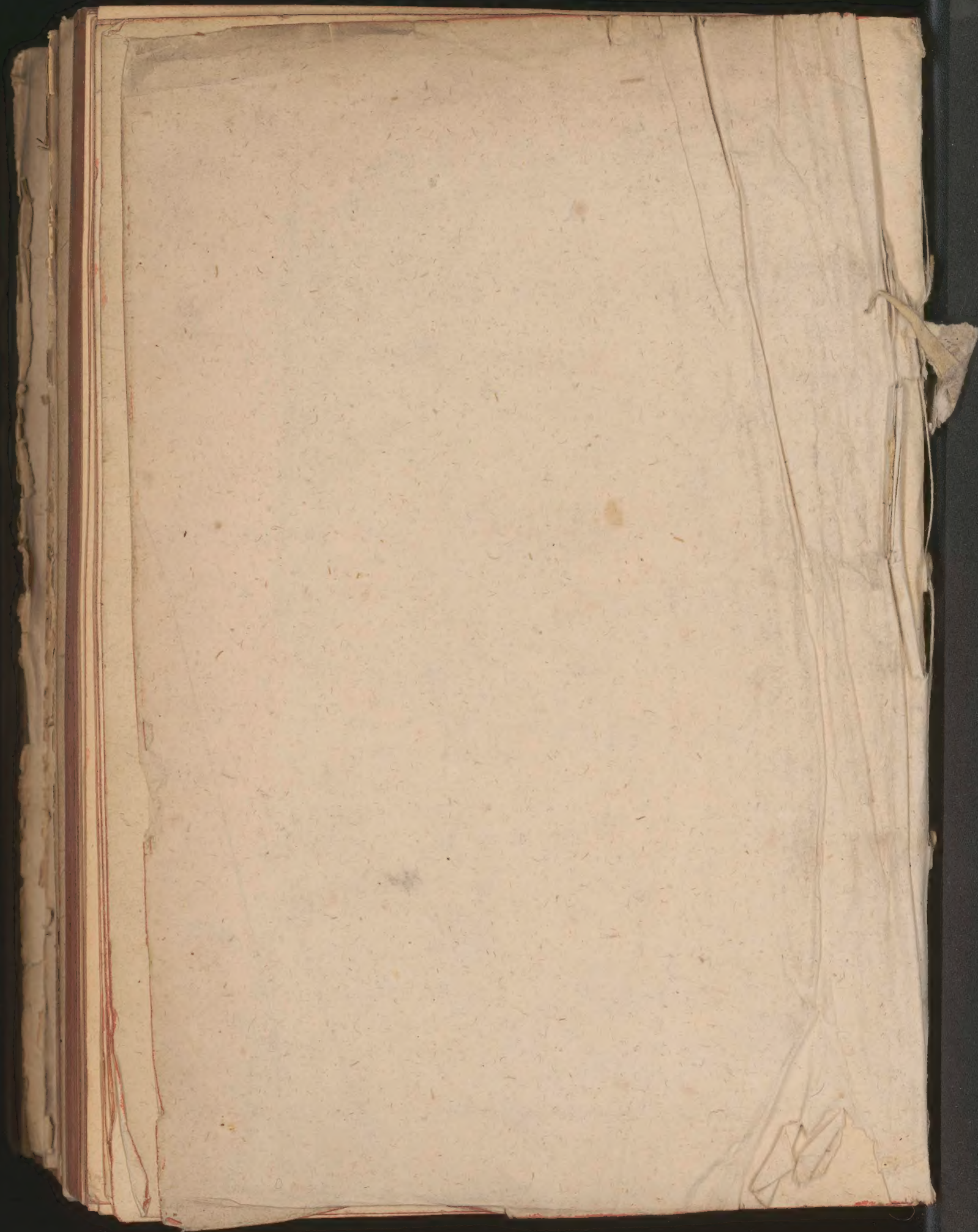
ALBERTVS & ISABELLA CLARA EUGENIA Archiduces Austriae, Duces Burgundiae, Brabantiae, &c. Serenissimi Belgarum Principes, diplomate suo sanxerunt, nequis IUSTI LIPSI Historiarum in almâ Vniuersitate Louaniensi olim Professoris, itemq; Historiographi & Consiliarij sui libros quoscumque, præter Balthasaris Moreti voluntatem, villo modo imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalesve habeat. Qui secus faxit, confiscatione librorum & aliâ gravi poenâ mulctabitur, vti latius patet in litteris datis Bruxella, XVII. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat. S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiae,

I. de Buschere.

60005

Biblioteka Jagiellońska

stdr0021350

1780